

Vaertlinck *contact*

Tijdschrift van de genealogische en heemkundige kring Vaertlinck vzw - Willebroek

Vaertlinck *contact*

Abonnement: 20 euro door storting op ~~ondervermeld~~ rekeningnummer

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/5

Secretariaat

Vaertlinck vzw | p.a. René ~~Pattyn~~ | Molenweg 24 | B-2830 Willebroek

Contact

tel. GSM 0477 266 537 | rene.pattyn@telenet.be | www.vaertlinck.be

Praktische gegevens

Ondernemingsnummer 881 351 205

IBAN BE94 7512 0635 5214 | BIC AXABBE22

Erkende culturele vereniging Willebroek: culw083

De vereniging staat los van alle filosofische en ideologische strekkingen

Bestuursleden

Annie Van Dessel (Voorzitter)

Jan Peeters (Ondervoorzitter)

Gust Van ~~Auwelis~~ (Ere-voorzitter)

René ~~Pattyn~~ (Secretaris)

Guido Van ~~Humbecck~~ (Penningmeester)

Leon ~~Bernaerts~~

Natalie Geuens

Rik Van der kriecken

Vaertlinck vzw is lid van

Koninklijke Vereniging voor Natuur- & Steden schoon vzw

Colofon

Op de cover

Deze foto toont ons Klein-Willebroeck in vervlogen tijden. We kijken in de richting van de Rupel en Boom. Bemerkt het oude bruggetje centraal op de foto. Rechts treffen we nog enkele huizen aan, die we tot op vandaag kunnen bewonderen. Links achteraan zien we de gebouwen van de oude brouwerij Lamot. De firma Keppel-Seghers is er gevestigd en bewaarde dit mooi stukje erfgoed.

Editie

Jaargang 15 | nr. 3 | juli-augustus-september 2020

Werkten mee aan dit nummer

René Pattyn
Annie Van Dessel
Leon Bernaerts
Jan Peeters
kAAs
Diane De Keyzer

Vormgeving

Natalie Geuens

Eindredactie

Annie Van Dessel
René Pattyn

Verantwoordelijke uitgever

Annie Van Dessel
Voorzitter
Tisseltsesteenweg 92
B-2830 Willebroeck

Redactieadres

Molenweg 24
B-2830 Willebroeck
info@vaertlinck.be
www.vaertlinck.be

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/5

Alle rechten voorbehouden. Het overnemen van teksten of beeldmateriaal kan slechts gebeuren mits schriftelijke toelating van de auteur en vermelding van het tijdschrift Vaertlinck Contact, jaargang en nummer. Elke auteur is individueel verantwoordelijk voor de inhoud van zijn of haar artikel.

Voorwoord

Beste lezer, geacht lid,

Corona

We zijn een aantal maanden verder en hopen dat u het heel goed stelt.

Kan u het nog verdragen dit woord te horen?

Velen al lang niet meer, de ene gedraagt zich zoals gevraagd, de andere lapt de regeltjes aan zijn laars. Doch ... de situatie is en blijft bittere ernst.

En gelukkig kunnen we af en toe nog eens lachen!...

Sinds zaterdag 4 juli 2020 kunnen wij terug aan de slag in ons Vaertlinck-lokaal. Lees in dit nummer, hoe en onder welke voorwaarden u terug ons archief kan bezoeken. Wees gerust, wij houden het veilig, u toch ook?

Verder vindt u het gebruikelijk leesvoer, zoals u van ons gewend bent. We wensen u veel leesplezier.

De redactie

Inhoud

Heropstart documentatiecentrum	02
Spaanse griep	03
In memoriam	04
Kasteel Termeiren	05
De bevrijding is op komst!	07
Willebroeck aan het front	10
Korte historie van H!MO	11
Xavier van den Bogaert	14
Stokerij Gebroeders Rossaert	16
Gevonden in de schuif	20
WOII Gesneuvelde militairen Willebroeck	24
Kapelmeester te Heindonk	26
De almanak voor 1861 (deel III)	29
Mededelingen	32
Ere-en steunende leden	33

Heropstart !!! Van ganser harte terug welkom voor opzoekwerk – na afspraak

Vanaf zaterdag 4 juli 2020 en donderdagavond 9 juli 2020

Vanaf nu elke zaterdag en elke donderdagavond !!! Ook in juli en augustus

Belleman – omroeper

Californië 1918 - Spaanse griep

Wegens het Corona of COVID-19 virus, waren wij verplicht ons documentatiecentrum te sluiten van zaterdag 14 maart 2020 tot en met 30 juni 2020.

Na het voorleggen van ons uitgewerkte heropstartplan kregen we toestemming om op zaterdag 4 juli 2020 onze deuren terug te openen, onder strikte voorwaarden. Lees hierna aan welke regels wij en u ons moeten houden.

Dank voor uw begrip!

Voorwaarden:

Gebouw:

Jan Van Winghecentrum, Capt. Trippstraat 33, 2830 Willebroek- lokaal 28, 1ste verdieping

Alleen betreden met masker dat mond en neus bedekt

Handen ontsmetten bij binnentreden (**ontsmettingsmiddel** voorzien aan **ingang**)

Naar verdieping via **trap rechts**

Gebouw **verlaten via trap links, uitgang** die uitkomt op **parking** achteraan

- **vooraf (tussen 19u en 21u)** telefonische afspraak maken: 03/886.81.78 – 0474/420.565 of

- **vooraf** afspraak maken per mail: annie.van.dessel@telenet.be

- **slechts 2 bezoekers** per tijdsblok toegelaten, **gedurende 2 uren**

- **sociale afstand** wordt bewaard in het Documentatiecentrum (1 grote tafel/1 stoel)

- eigen laptop mag meegebracht worden

- **Vaertlinck medewerkers** bezorgen u de nodige **dossiers**

- **Dossiers** moeten, na inzage, **48 uur** in **quarantaine**

- Bereid uw bezoek grondig voor (welke jaren zoekt u?)

- Breng uw **eigen drank mee**, wij mogen u niets aanbieden

- **Te vroeg** voor uw afspraak? Er is een **wachtplaats** buiten aan onze deur

- Een tot twee medewerkers van Vaertlinck zijn aanwezig tijdens uw bezoek

- **Uw afspraak is slechts geldig na bevestiging door Vaertlinck v.z.w.**

Tijdsblokken:

Op zaterdag: er kan, in overleg, een afspraak gemaakt worden tussen 9u en 15u

Op donderdagavond: er kan, in overleg, een afspraak gemaakt worden van 19u tot 21u

U mag telkens 2 uur aanwezig blijven

Wij doen ons uiterste best om u terug van dienst te zijn en heten u hartelijk welkom!

Wij volgen strikt de lokale regels, u toch ook ??? Dank bij voorbaat !!!

Geneeskundige Commissie van Brugge.

VOORZORGSMAATREGELEN

aanbevolen om de verspreiding der aansteke-
lijke **GRIEP**, genaamd « **SPAANSCH**
GRIEP » onder de bevolking te beletten.

1. Geene ongesteldheid, hoe klein ook veronachtzamen ;
in afwachting der aankomst van den bijgeroepen ge-
neesheer zich te bed leggen ;
2. De zieken en voornamelijk deze aangedaan van long-
verwikkelingen in eene **bijzondere** kamer afzonderen ;
3. Zich onthouden van longzieken en personen welke
bijna genezen zijn (herstellenden) te bezoeken ;
4. Zich zoo goed mogelijk voeden ;
5. Zich beschutten tegen koude, bijzonder aan **hals** en
voeten ;
6. De woonplaatsen en bovenal de slaapkamers in de
grootste reinheid houden : deze kamers verluchten en
vrijhouden van vochtigheid ;
7. Zorgvuldig waken op de reinheid zijns lichaams en
zijner kleederen ;
8. Dagelijks verscheidene malen **gorgelen** met **gebicar-**
bonateerd water ;
9. Meermaals daags **waterdampen** met « **menthol** » of
« **Gomenol** » inademen ;
10. Alle vergaderingen en samenscholingen vermijden ;
11. Na de genezing de ziekenkamers reinigen en ze doen
ontsmetten in geval dat de ziekte vergezeld was door
longen ontsteking of andere verwikkelingen ;
12. **Alle scholen** der stad, van de hoogste tot de leegste,
voor een onbepaalden tijd doen **schorsen**.

Brugge, den 4 November 1918

De Secretaris,
Ed. Gilleman.

De Schepen-Voorzitter,
L. DE SCHEPPER.

In memoriam

Emiel Geens

Echtgenoot van Gerda Van de Vondel.

Geboren te Willebroek op 9 augustus 1941 en overleden te Jette 24 juli 2020. Voormalig bestuurder van de Gemeentelijke Lagere School, Louis Mommaertsstraat te Willebroek. Bestuurder Vaertlinck vzw (Genealogische en Heemkundige Kring, Willebroek).

Miel, wat kan een situatie snel veranderen. Zaterdag – 11 juli – kwam je totaal onverwacht nog langs in ons Documentatiecentrum in de Capt. Trippstraat. Met twee bestuursleden hielpen wij op dat ogenblik een jongedame die opzoekwerk kwam doen over haar Willebroekse fami-

lie. Je stond even beteuterd in de deuropening te kijken ... je zag dat er ontsmettingsmiddel en maskertjes aan onze open deur lagen. Jij had geen mondk masker mee ... vergeten..., zei je nog. Geen probleem we hielpen je graag verder... een dankbare glimlach was het resultaat, voordat je het masker aandeed. Je had in een bericht de aankondiging gelezen dat we voor het eerst sinds 14 maart, die zaterdag 11 juli – op afspraak – onze deur gingen opendoen. En je kwam even kijken of je kon helpen. Het was de laatste keer dat ik je zag en sprak ... en nu een onwettelijk gevoel. De volgende dag sloeg voor jou het noodlot toe.

En zo zullen wij jou in ons geheugen bewaren. Miel, de man met heel veel verantwoordelijkheidsgevoel en een praktische ingesteldheid. Miel, de sociaal voelende man, die altijd als eerste klaarstond om een handje toe te steken. Tijdens onze beurzen en stamboomdagen hielp je mee de tafels en stoelen klaarzetten en opruimen. Serveerde je koffie, broodjes of pintjes. Met de glimlach... ik kan dat goed hoor, ik doe dat thuis ook!

Ondertussen onderhield je ons over je twee stokpaardjes: De gemeentescholen van Willebroek en Wereldoorlog II. Wat wist je er veel over en je deelde je kennis over deze onderwerpen heel graag met ons en anderen. Die spraakwaterval gaan wij enorm missen. Het zal veel stiller zijn tijdens onze toekomstige bijeenkomsten.

Ook archieven die dreigden verloren te gaan ... wist jij te bewaren voor het nageslacht. Je hield je ogen en oren open om allerlei documenten veilig te stellen. Jouw artikels over je geliefkoosde onderwerpen, gaan wij zeker missen ... maar wat je ooit opzocht, uitzocht, en neerpende, blijft bewaard in ons tijdschrift "Vaertlinck-Contact".

In de loop van de tijd dat je met ons meewerkte, bleek tussen allerlei 'geschiedkundige weetjes' door, dat je heel veel respect en liefde voelde voor je vrouw Gerda. Voor je dochter Wendy was je een liefhebbende en heel trotse vader.

Spijtig ... je kleindochter Elise, zal je niet leren kennen, zoals wij je kenden. Wat had jij haar veel kunnen bijbrengen. Wees gerust, wij zijn niet voor niets een genealogische en heemkundige kring. Wil Elise iets meer te weten komen over haar lieve opa, ze kan altijd bij ons terecht. Wij zullen haar graag vertellen over Miel, haar opa.

Miel, we gaan je missen ... we betuigen jouw familie onze innige gevoelens van medeleven en wensen hen heel veel moed en sterkte om hun zware verlies te verwerken.

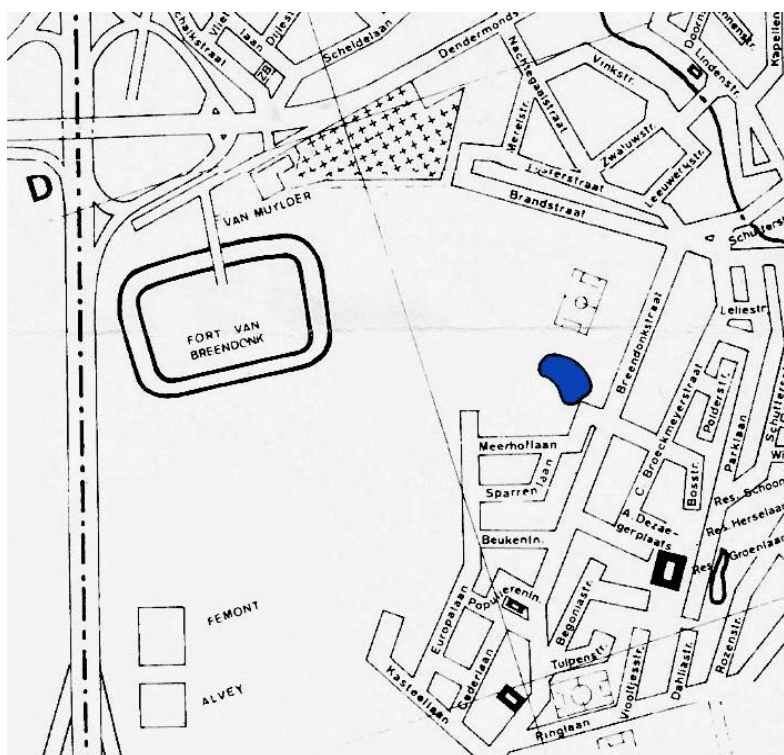
Vaarwel vriend!

Annie Van Dessel, voorzitter, voor het bestuur van Vaertlinck VZW

Kasteel Termeiren

Kasteel Termeiren – Uit. Thomas-Baggerman (Verzameling Jan Peeters).

Ligging: Het Kasteel en domein Termeiren was gelegen tussen de A12 en de Breendonckstraat te Willebroek. Dit grondgebied behoorde toe aan de gemeente Breendonk tot de gemeentefusies een feit waren in 1976. Na de gemeentefusie kreeg deze wijk de naam Meerhof en zou een residentiële woonwijk worden. De Meerhoflaan behoorde tot de Heerlijkheid Termeiren en lag op het grondebied van de vroegere gemeente Breendonk (Breendonk is een fusiegemeente van Puurs-Sint-Amands).

Het domein Termeiren kwam in bezit van Joseph Louis, baron de Man d'Hobruques de Wever. Deze baron was Belgisch senator in 1775. In 1820 huwde hij met Anna Angélique de Robiano.

Het kasteel en domein werd eigendom van hun dochter Eugénie de Man d'Hobruques, zij huwde op haar beurt met Jules de Buisseret Steenbecque en droegen het later over aan hun zoon Gaston de Buisseret Steenbecque de Blarenghien. Robert liet het domein Termeiren in 1912 over aan zijn broer Conrad de Buisseret, deze was gehuwd met Caroline Story.

De Eerste Wereldoorlog brak uit en om het schootsveld van het Fort van Breendonk te vergroten moest alles in de omgeving platgelegd worden. De Belgische genietroepen vernietigden het kasteel en park volledig. Het kasteel werd volledig afgebroken en opgeruimd. Na de oorlog kreeg dit domein een landbouwbestemming. Nadien kregen deze gronden een invulling als woonzone. Een kleine vijver achter de Meerhoflaan herinnert nog aan het verdwenen kasteel en parkdomein.

Familie de Buisseret

Conrad de Buisseret Steenbecque de Blarengchien werd geboren te Elsene op 14 maart 1865 en was een Belgisch diplomaat.

Conrad was de enige van de twee zonen van Maurice de Buisseret die voor afstammelingen zorgde. Hij werd opgevoed en grootgebracht op het Kasteel Termeiren. Hij huwde in West-Point (New-York) met de dochter van een Amerikaans generaal namelijk Caroline Story, geboren in 1870 en overleden in 1914. Het echtpaar had vijf zonen en een dochter. Conrad hertrouwde in 1917 met Lydia Sokol (1890-1968) waarmee hij nog een dochter had. Lydia was een ballerina van het Bolchoïtheater.

Conrad had een boeiende loopbaan binnen de Belgische diplomatie.

De familie de Buisseret Steenbecque de Blarengchien stierf in 1967 uit omdat er geen mannelijke opvolgers waren.

Maurice Louis Marie Gaston de Buisseret Steenbecque de Blarengchien, geboren te Brussel op 15 mei 1831 en overleden te Breendonk op 16 december 1881, was politicus voor de Katholieke Partij.

Gaston was de zoon van Jean de Buisseret en van Eugénie de Man d'Hobruques. Hij mocht in 1877 door een vonnis "de Blarengchien" toevoegen aan zijn naam. Verkreeg de Belgische nationaliteit in 1852 en werd in de adel opgenomen in 1881, hij kreeg de titel "graaf".

In het jaar 1858 werd hij burgemeester van de gemeente Breendonk en bleef dat tot aan zijn dood in 1888.

Gaston de Buisseret huwde in 1861 met Beatrix de Bernard de Montbrison en ze hadden vijf kinderen. Zijn vrouw was erfgename en kwam in het bezit van het Kasteel Termeiren.

Robert Maurice Jean de Buisseret Steenbecque de Blarengchien werd te Elsene op 14 november 1863 geboren en stierf te Schaarbeek op 18 november 1931. Hij volgde zijn vader op als burgemeester van Breendonk en bleef dat tot aan zijn dood. Robert werd als burgemeester opgevolgd door de toenmalige gemeentesecretaris Albert Moortgat. Zijn grafelijk titel ging over op de kinderen van zijn broer Conrad.

Graftombe de Buisseret op de begraafplaats van Breendonk
Foto: René Pattyn, 2020.

Geraadpleegde werken:

Geschiedenis van de Willebroekse straatnamen, Karel De Decker, 1989, uitgave van CSC Vormingswerk Willebroek + Kaart.

Foto's: Conrad de Buisseret (Harris & Ewing collection); breendonk800.weebly.com.

ODIS databank. ODIS vzw, Vlamingenstraat 39, 3000 Leuven.

État présent de la noblesse belge, Oscar Coomans de Brachène, annuaire 1985, Brussel, 1985.

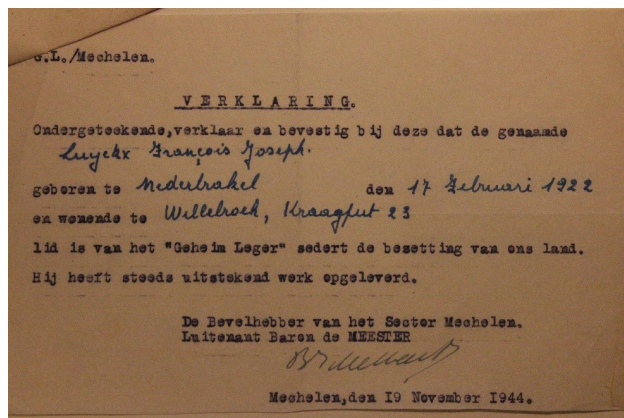
René Pattyn

De bevrijding is op komst!

Op 4 september zal het 76 jaar geleden zijn dat onze regio en de havenstad Antwerpen bevrijd werden van het Duitse bezettingsleger.

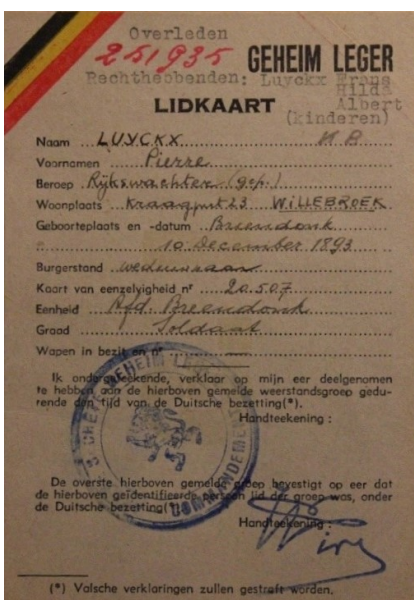
De herdenking zal – spijtig genoeg - in mineur plaatshebben, daarvan zijn we overtuigd. Het COVID-19 virus steekt er een stokje voor. Daarom wijden wij er graag wat extra aandacht aan, met een verrassende ontdekking in het archief van François Luyckx (° 1922 - † 1987). Dit archief bevindt zich in het CEGESOMA documentatiecentrum in Brussel. Het was Angèle Forceville, de weduwe van François, die het archief ter bewaring gaf. Het is een omvangrijk archief dat nog heel wat uurtjes analyse en studie zal vergen.

De 21-jarige François (in 1943) was lid van het Geheim Leger, evenals zijn vader Petrus Luyckx. Petrus Luyckx was een veteraan van de Eerste Wereldoorlog. Nadien was hij rijkswachter en laatst gekazerneerd in Blaasveld. Vanaf het begin van WO II rijpte ook in deze rijkswachtkazerne het idee om verzet te plegen in onze streek. Petrus Luyckx was o.a. één van de 'organisators' en zijn oudste zoon volgde het voorbeeld van zijn vader.

Verklaring op 19 november 1944, van de Bevelhebber van de Sector Mechelen van het Geheim Leger, Luitenant Baron de Meester (kasteel van Ramsdonk), dat François lid was van het Geheim Leger sedert de bezetting van ons land.

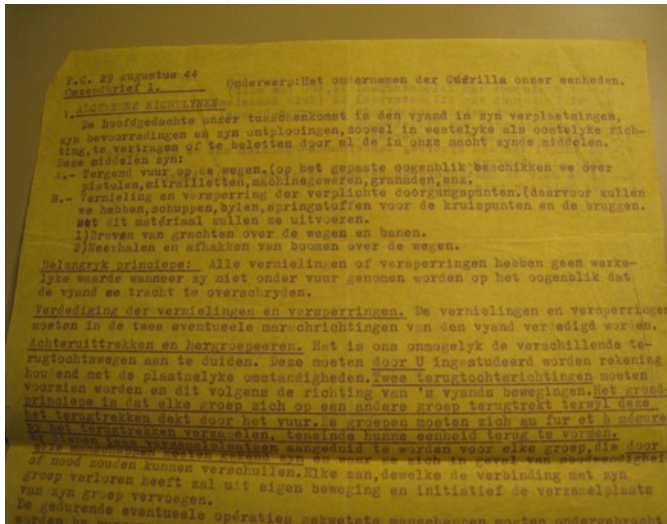
Er zou een foto bestaan (nog niet gevonden), genomen op het Fort van Breendonk, na de bevrijding, waarop François Luyckx (foto samen met Constant Crab) die van 1 september 1943 tot 14 oktober 1944 meewerkte in het Geheim Leger, en als gewapende verzetsman eveneens samenwerkte met de PA-OF (o.m. voor de vluchtroute Comète met opvang in Willebroek, Kraagput). Spijtig, de familie Luyckx, die ons heel veel informatie en documentatie bezorgde, beschikt niet over deze foto. Wie ons een scan van deze foto kan bezorgen, zullen we danken!

Kraagput 23 (het jachtpaviljoen van L. De Naeyer- afgebroken)

Lidkaart Geheim Leger van Luyckx Petrus

In het archief van François Luyckx vonden we volgende omzendbrief.

Een stukje van de originele Omzendbrief 1, aangetroffen in het archief van François Luyckx

De transcriptie van de volledige Omzendbrief 1:
In 'Omzendbrief 1' gedateerd op 29 augustus 1944, met als onderwerp:

Het ondernemen der Guerrilla onzer eenheden,
ontdekten we dat onze verzetsstrijders vooraf heel goed op de hoogte waren van wat er zou en moest gebeuren tijdens de bevrijding.

We noteren hieronder de instructies die ze kregen op 29 augustus 1944, slechts vijf dagen voor de uiteindelijke bevrijding, omgezet in hedendaagse taal. Het bleef uiteraard bij Omzendbrief 1, nr. 2 werd nooit geschreven en verdeeld, de bevrijding was geslaagd!

Algemene richtlijnen

De hoofdgedachte van onze tussenkomst is de vijand in zijn verplaatsingen, zijn bevoorradingen en zijn ontplooiingen, zowel in westelijke als in oostelijke richting, te vertragen of te beletten door al de in onze macht zijnde middelen.

Deze middelen zijn:

- A. Tergend vuur op de wegen (op het gepaste ogenblik beschikken we over pistolen, mitraillettes, machinegeweren, granaten, enz.)
- B. Vernieling en versperring der verplichte doorgangspunten. (daarvoor zullen we hebben, schoppen, bijlen, springstoffen voor de kruispunten en de bruggen).

Met dit materiaal zullen ze uitvoeren:

- 1) Graven van grachten over de wegen en banen
- 2) Neerhalen en afhakken van bomen over de wegen

Belangrijk principe: alle vernielingen of versperringen hebben geen werkelijke waarde wanneer wij niet onder vuur genomen worden op het ogenblik dat de vijand ze tracht te overschrijden.

Verdediging der vernielingen en versperringen. De vernielingen en versperringen moeten in de twee eventuele mars richtingen van de vijand verdedigd worden.

Achteruittrekken en hergroeperen. Het is ons onmogelijk de verschillende terugtochtswegen aan te duiden. Deze moeten door U ingestudeerd worden rekening houdend met de plaatselijke omstandigheden. Twee terugtochtstrichtingen moeten voorzien worden en dit volgens de richting van de bewegingen van de vijand. Het grondprincipe is dat elke groep zich op een andere groep terugtrekt terwijl deze het terugtrekken dekt door het vuur. De groepen moeten zich au fur et à mesure bij het terugtrekken verzamelen, teneinde hun eenheid terug te vormen.

Er dienen twee verzamelplaatsen aangeduid te worden voor elke groep, die door alle manschappen moeten gekend zijn en waar ze zich in geval van noodwendigheid of nood zouden kunnen verschuilen. Elke man, die de verbinding met zijn groep verloren heeft zal uit eigen beweging en initiatief de verzamelplaats van zijn groep vervoegen.

De gedurende eventuele operaties gekwetste manschappen moeten ondergebracht worden bij burgers in de omgeving waarvan men absolute zekerheid heeft voor wat betreft hun gevoelens. Deze burgers zal men verzoeken de gekwetste te verzorgen en de dichtsbijgelegen geneesheer te verwittigen.

De verbindingen. De verbindingen voor het lukken van de operaties en voor het hergroeperen der eenheden is van essentieel belang voor alle oversten van alle rang en graad. Het

is nodig dat alle chefs op elk ogenblik weten waar hun eenheid zich bevindt daar het op-
perbevel het zou kunnen nodig achten grotere eenheden te vormen en naar een ander
punt te zenden.

Uitrusting der manschappen. Bij bevel van alarm verlaten de manschappen hun woning
voorzien van:

1. Lederen centuron en alpenmuts) *in potlood genoteerd*:
2. Rijwiel (indien mogelijk)) + tangen en ijzerzagen
3. Schop met korte steel) + Elke ploeg van vier soldaten en één
4. Kapbijn) korporaal draagt 2 schoppen en 2 bijlen
5. Eten voor 48 uren (na de 3de dag is er een vergoeding voorzien).

Zij vervoegen hun munitie- en wapendepot. Vandaar en na in ontvangst name van wa-
pens, materiaal en manschappen zullen zij op bevel van hun commandant of op initiatief
van de groepsoverste van de verzamelplaats hun tergingsposten bezetten.

Het in werkstellen onzer groepen voor de guerrilla

De benaderende liggingen van de te verkennen tergingsposten:

1. De toegangswegen van Ruisbroek
2. De baan Dendermonde – Willebroek – Mechelen
 - a) Het kruispunt van kilometerpaal 14,400 (De Wolf)
 - b) Het kruispunt van kilometerpaal 12 (Drie kasseien)
 - c) Het kruispunt met de autostrade Antwerpen-Brussel
2. De toegangswegen van Willebroek (*hier werd foutief terug nr. 2. getypt*)
3. De toegangswegen van Londerzeel
4. De tunnel van de spoorweg Dendermonde – Mechelen met de autostrade Brussel-
Antwerpen
5. Al de door de Duitsers aangelegde telefoonverbindingen
6. Het Belgisch telefoonnet

R.M. MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING BUNDEL N° 11/52517
DIENST VAN DE WEERSTAND Floridastraat, 67
1ste Sectie WILLEBROEK
COMMISSIES

ATTEST

De hoedanigheid van Gewapende Weerstander is toe-
gekend aan : ...Mijnheer L. U. Y. C. K. X.
..... François
geboren te ...Nederbrakel... de ...17.2.22...
door de Controlecommissie van ...Antwerpen III...
in datum van ...31.5.49... bij toepassing van
artikel I, van het wetsbesluit van 19 September 1945, houdende
vaststelling van het Statuut van de Gewapende Weerstand.
Belanghebbende is aangesloten bij de Groepering
..... G. L.

De bij de Weerstand doorgebrachte tijd is van 1.9.43
tot 14.10.44 zijnde 1 jaar 2 maand afgerond
tot de hogere maand Brussel, den 18.10.49

VOOR DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING,
Kolonel DE RIDDER,
Hoofd van de Dienst van de Weerstand.

ATTEST VOOR: 1° Belanghebbende;
2° Groepering;
3° C. D. S.;
4° A. D. M. P./H. D.;
5° A. D. M. P.;
6°

BELANRIJKE MEDEDELING

Het wordt de titularis aanbevolen zich in geen geval van onderhavig attest te
ontdoen. Er zal hem geen duplicaat afgeleverd worden. In voorkomend geval kan hij er
afschrift van nemen en doen echt verklaren « voor gelijkvormig afschrift » door het
gemeentebestuur van zijn verblijfplaats.

28579. - M. G. I. D. A. D. - 30.000 ex.

Volgens een recent mondeling bericht vernamen we
op de valreep dat Robert Vekemans die de bevrij-
ders op 4 september 1944 opwachtte "in de buurt
van het Fort van Breendonk", dit zou gedaan heb-
ben in café De Jol op de Rijweg te Breendonk. De Jol
was een café/danscafé.

In 1936 werd de autostrade A12 aangelegd. Vlakbij
de A12, aan het einde van de Rijweg (rechter straat-
kant komende van Breendonk Centrum), bevond
zich in 1944 café De Jol, nu loopt deze straat dood
op de A12. Na wat zoekwerk vonden we op de web-
site van Breendonk800 dat de toenmalige eigenaars
Frans en Wiske Van den Brande zouden zijn ge-
weest.

Het café werd enkele jaren geleden afgebroken.

De erkenning van gewapend weerstander op 18/10/1949
(Cegesoma-archief)

Voor- en achterkant van de herinneringsmedaille Geheim Leger van François Luyckx (familiearchief)

Annie van Dessel

Uit “Willebroek aan 't Front” – Eerste Wereldoorlog

AAN 'T SAS

In 't begin van den oorlog rond den noen, kwam Jô van Blaesvelt mè heuren ezel de Met afgereëen, langs de Niefstraat. Daar ze nog al zwaar gelô was, ten minste heur karreke, gerokte heur langooreke den brugberg maar nie oep. Zà goed te stooten, 't biesken goeien moed in te spreken, heur ezelke gerokte maar nie ná boven. Twee Duitsche schildwachten, hà dà sport eerstlachend staan afzien, mà kregen eindelijk toch kompasse mè Jô en kwamen een hanneke aansteken en zoo gerokte z' er toch oep. Jô die een beleefd mensch is, kont toch over heur hert nie krijgen, alhoewel het Moffen waren, heulen nie te bedanken, en zoo zà ze: « Dank ale wel meneeren want mè éénen ezel à ker zekers nie oep gekost »

De Moffen knikten vriendelijk tegen zekers denkende: da 's weeral één die damme deur ons goedheid verdeutst hebbe.

Grappige situatie die echt zou plaatsgevonden hebben volgens de overlevering.

Opgemerkt en doorgestuurd door Ariane De Borger

U kon in dit tijdschrift lezen dat ons bestuurslid, en ex-directeur H!mo school, Emiel Geens overleed.

We wensen Emiel dan ook te eren door zijn tekst over de historiek van de school, die hem zeer nauw aan het hart lag, hier te publiceren.

Bron: website van (de redactie van Vaertlinck v.z.w.)

Korte historiek van H!MO

Tijdens Wereldoorlog I – 16 mei 1917 - besliste het gemeentebestuur van Willebroek om over de vaart een 4de “scholengroep” op te richten met 2 fröbelklassen (kleuters) en 2 lagere klassen.

Het plan en bestek werden goedgekeurd en de werken aanbesteed. Materialen werden aangekocht en de bouwwerken gestart in 1917 op gronden van de firma De Naeyer, maar al in 1918 legde de Duitse bezetter de werken stil. In 1921 werd de grond aangekocht en het schoolgebouw opgericht, waar nu het centrale gebouw staat.

Eerste schoolgebouw van 1922 tot 1959

In september 1922 werd de school in gebruik genomen en kwamen alle kleuters en de 3 fröbelonderwijzeressen van de door de oorlog vernietigde kleuterschool in de Palingstraat (nu Overwinningstraat) naar het nieuwe schoolgebouw. De leerkrachten waren Ida De Maerschallck, Josephine Mampaey en Maria De Laedt. Tijdens de oorlog hadden zij ondermeer onderdak gevonden in de Kinderkribbe van de firma De Naeyer op de Mechelsesteenweg. De school in de Louis Mommaerts-

straat werd zo de enige kleuterschool in het centrum van Willebroek en dat zou zo blijven tot 1927. In het schooljaar 1922-1923 kwam er een 1ste leerjaar bij van de jongensschool met als leerkracht Antoon De Herdt. Deze klas was een wijkafdeling van de jongensschool. Van 1939 tot 1948 waren er geen lagere schoolkinderen.

De kleuterklassen waren wel zelfstandig.

Op 17 en 18 mei 1940, bij het begin van de Tweede Wereldoorlog, ontsnapte de school aan schade bij gevechten langsheen het kanaal.

Op 30 november 1944 viel een Duitse V1-bom vlakbij in het kanaal: twee schepen zonken, 40 huizen werden zwaar en 625 licht beschadigd. Er vielen 6 doden en 8 zwaargewonden.

Ook de school en de conciërgewoning werden zwaar beschadigd.

Op 1 Juni 1947 ging Mevrouw De Jonghe-Mampaey Josephine (foto2) met pensioen. Mevrouw De Borger-Uyttendaele volgde haar op als schoolhoofd over de 2 kleuterklassen tot 1959.

In september 1948 kwamen er opnieuw lagere schoolkinderen. Er werd een zelfstandige lagere school opgericht met 2 leerkrachten: Mijnheer Van Hoof (het 1ste en 2de leerjaar) en Mevrouw De Cock-Gillis (het 3de + 4^{de} + 5^{de} + 6^{de} leerjaar), als schoolhoofd. Het volgende schooljaar kwam er al een lagere klas bij (Mevrouw Marivoet-Van den Heuvel) en waren er onvoldoende lokalen. Door de voortdurende toename van het aantal leerlingen volgt de lange tijd van noodlokalen en bouwen. Eerst kwamen er nieuwe kleuterklassen (gebruikt tot 1987).

In 1959 werden het mooie middegebouw en de conciërgewoning afgebroken en vervangen door het huidige gebouw met verdieping. Mijnheer Van Hoof werd het nieuwe schoolhoofd, nadat Mevrouw De Cock-Gillis directrice werd in de school in de Kerkstraat.

Er werd verder herbouwd: een deel van de galerij werd de eetzaal en de fietsenberging werd het lokaal voor zedenleer.

In 1970 werd de turnzaal in het centrale gebouw omgevormd tot 2 klassen (nu 3de leerjaar en compu-

terklas). In 1971 werd de prefab-turnzaal aan de Rollierstraat in gebruik genomen. Mijnheer Van Hoof stopte in september 1973 met lesgeven wegens gezondheidsproblemen en hij werd vervangen door Mijnheer Emiel Geens. Deze laatste bleef directeur tot 31 augustus 2000. In september 1984 werden alle woningen op de Oostdijk afgebroken en verloor de school op enkele weken meer dan 40 leerlingen. Vanaf september 1985 werd de school grondig herbouwd. Eerst kwam er het nieuwe schoolgebouw waar de directie zetelt. Dan werd de kleuterschool uit de jaren 1950, op 2 binnenmuren van de speelzaal na, helemaal afgebroken en vervangen door een nieuw gebouw (1988). Tenslotte werd het middelste gebouw gerenoveerd. In 1989 konden eindelijk alle lokalen in gebruik worden genomen.

H!MO-gebouw in 1989

Op 29 juni 1996 werd het gemeentelijk onderwijzend personeel overgenomen door het Gemeenschapsonderwijs en werden de gebouwen door de gemeente Willebroek in gebruik gegeven aan het G.O.

Met de steun van de oudercomités van **H**Inxelaar en **M**Ommaertsstraat én de leerkrachten én de ouders met hun kinderen, werd een NIEUWE school opgericht. H!MO was geboren!
En dat is weer een nieuw verhaal!

“Om het hele verhaal van H!MO te vertellen is veel meer plaats nodig en nog heel veel opzoekwerk. Slechts de hoofdlijnen zijn hier verteld en dan nog onvolledig. Maar dit is al een eerste aanzet. Er zijn nog heel wat foto's en plannen en opgezochte notities die moeten worden verwerkt maar dat is een werk van lange adem en tijd.”

Emiel Geens, oud-directeur

Xavier van den Bogaert

In de laatste oorlogsjaren en de direct daarop volgende late jaren veertig zat België, en zeker Vlaanderen, in slechte papieren. De brouwerijen waren in handen van de "Oude Garde" terwijl de nieuwe generatie hele andere ideeën had. Tegen 1949 verlaten een aantal studenten van professor Leclerc de universiteit van Leuven, klaar voor de nieuwe na-oorlogse brouwersmarkt.

Als snel zijn de jongelingen geconfronteerd met de extreem conservatieve aandeelhouders van de Belgische brouwerijen in Vlaanderen, veelal een mengeling van oude families. Oude familiebelangen spelen een rol, en diezelfde families hebben sinds 1830 de boel in handen. Zeer behoudend, zeer gelovig en zeer tegen elke denkbare vorm van verandering natuurlijk.

Tegen 1950 is er één uit het Willebroekse geslacht Van den Bogaert die er genoeg van heeft. Xavier, de oudste zoon, is het beu, hij heeft geen zin tegen windmolens te vechten en besluit te vertrekken, ver weg van het Willebroekse, naar een nieuw land onder de zon, naar Spanje, waar de Spaanse familie Osborne een bierbrouwerij heeft sinds 1904 die totaal niet werkt, een ramp. De slimme familie Os-

borne trekt de jonge Vlaming aan om algemeen directeur te worden en geven hem de vrije hand. Xavier van den Bogaert neemt de uitdaging aan en vertrekt, weg van het duistere en bedompte hem zo lieve Vlaamse land.

Hij bereidt een nest voor, zoekt zijn geliefde in België en vindt haar te Brugge, namelijk Marie-Jeanne Sebrecchts (1922-1982), dochter van de befaamde dokter professor Joseph Sebrecchts (Willebroek 1885-Brugge 1948). Xavier schaakt haar en ze vertrekken samen naar Sevilla in Zuid Spanje. De Osborne brouwerij ondergaat een hele serie aan vernieuwingen, een automatisch vullijn, sproeiers, hygiëne

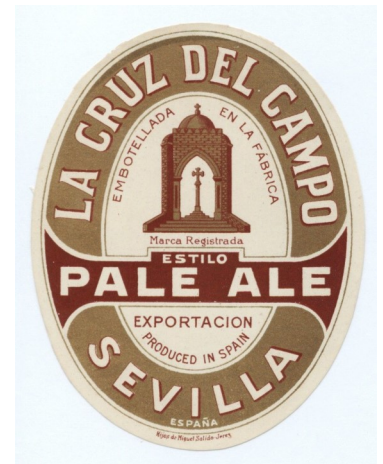

speelt een zeer grote rol, de jonge Vlaming zet de boel op stelten, kijkt rond in de Verenigde Staten, neemt ideeën mee en de Osbornes laten hem gaan, volledig vertrouwend op de expertise die ze in huis gehaald hebben. Zijn vrouw "Minou" en hij krijgen 9 kinderen, waaronder mijn vrouw, in het diepe zuidelijke Spanje.

Na hun avontuur in Spanje keren Xavier en Marie-Jeanne omstreeks 1970 terug naar België en vestigen ze zich in Wespelaar, waar ze beiden ook zijn overleden en begraven, Marie-Jeanne in 1982 en Xavier enkele jaren later.

Cruz Campo wordt één van de grootste brouwers van Europa en wordt daardoor dan ook overgenomen door Heineken in 2000 voor veel, heel veel geld. De investering van de familie Osborne in de jonge Xavier Van den Bogaert heeft hen zeker geen windeieren gelegd...

Hij heeft het niet mogen meemaken, jammer genoeg, en zijn 'Ollandse' schoonzoon ook niet (wellicht maar goed ook - lol). Zonder de dertig jaar, onder leiding van een Belg, was dat niet gelukt. Ik kom meerdere keren per jaar in de Spaanse hoofdstad van Andalusië, en ze kennen me een beetje als de echtgenoot van de dochter van... Geloof me, ik heb nog NOOIT voor een pint betaald in de stad...

Of, hoe een brouwerij uit Willebroek daar toe kan leiden. Weinigen zijn op de hoogte van dit verhaal, dat is niet erg. Heineken wel, daar ben ikzelf namelijk even langs gegaan, bij de directie in 2003, met een paar glazen van de oude brouwerij Ardor en de vriendelijke groeten van mijn schoonvader...

Auteur: ©kAAs

Stokerij Gebroeders Rossaert

Distillerie du **Bitterman** *Maison fondée en 1834.*

PLANTATIONS DE CERISES DU NORD

F. Rossaert frères Willebroeck

IMPORTATEURS DU

MOPS

OUDE SCHIEDAM

DISTILLÉ PAR VAN BERCKEL & C°
SCHIEDAM-DELFT (HOLLANDE)

20 DIPLOMES D'HONNEUR & MEDAILLES D'OR
LIÈGE 1905: MEMBRE DU JURY.

Dépôt de Bruxelles ; 9, Rue Verhas
TÉLÉPHONE 76.39

DÉPÔT DU NORD DE LA FRANCE
Rue de Lannoy, 27-29 et Rue Nationale, 74
TÉLÉPHONE 12-37
L I L L E

De 3 gebroeders Rossaert werden geboren te Boom. Florimond op 31 oktober 1874, Henri op 23 juni 1878, en René op 18 augustus 1879.

Ze waren de drie zonen van Petrus Florimond Rossaert, geboren te Puurs in 1841 als zoon van Jacobus Rossaert de veldwachter van de gemeente Calfort (Puurs).

Op 30 jarige leeftijd trouwde Petrus met Anna Catharina van Luyten te Boom zij was toen reeds 37 jaar oud. Een "oude vrijster" van een betere middenklasse die Petrus aan de haak slaat. Anna Catharina was drankslijtster van beroep en haar (overleden) vader kuiper. De likeurstokerij was gevestigd in de Bassinstraat 1 te Boom.

Vermoedelijk heeft Anna Catharina toentertijd een likeurstokerijtje overgenomen te Boom, vermits er op al de briefwisseling en de facturen die gebruikt werden door de gebroeders Rossaert het jaartal 1834 word gebruikt als oprichting van de stokerij, en dit is het geboorte jaar van Anna Catharina.

Hoe komen de gebroeders nu terecht in de gemeente Willebroek?

Op 31 augustus 1885 word er een verkoop genoteerd bij notaris Du Mont te Antwerpen. De verkoop gaat over het domein "De Kraag" te Willebroek. De verkoper van dit domein is Mevrouw weduwe Peeters-Dochez, en zij verkoopt het hele domein aan de heer Petrus Florimond Rossaert. Bij het noteren van de verkoopakte was Petrus gehuisvest als rentenier in de rue Franklinstraat 41 te Schaarbeek.

Op het moment dat vader dit domein koopt is de oudste zoon Florimond pas 11 jaar en dat lijkt mij nogal jong om zelf al likeur te gaan stoken. Vermoedelijk heeft vader zijn renteniersbestaan opgegeven en is hij met zijn gezin verhuisd naar het "Kasteel De Kraag" en is er terug likeuren begingen stoken.

Op 17 februari 1921 wordt er een nieuwe akte geschreven, ditmaal bij notaris Peeters te Willebroek, en worden de kinderen Rossaert eigenaars van het domein "De Kraag".

Het domein "De Kraag" is met zijn groot wit kasteel gelegen vlak tegen de Willebroekse vaart, met aan de achterkant en aan de beide zijden van het kasteel een mooi grasveld met als aansluiting hierop een groot uitgestrekt

park met vijver. Het domein beschikte ook over een ijskelder, die kwam voor de gebroeders Rossaert goed van pas. De moestuin lag rechts van het grasveld en de boomgaard links, in het midden, voor het kasteel, waren verschillende mooie bloemenperken aangelegd, en er lag een brede laan vanaf het kasteel tot aan de uitgang, met op het einde een mooie ijzeren poort die toegang gaf tot de straat.

Helemaal links achteraan werden een driehonderdtal kriekebomen aangelegd, waarvan de gebroe-

ders de vruchten verwerkten met wijn of alcohol, dit gebeurde in het grote werkhuis dat dienst deed als stokerij rechts naast het kasteel.

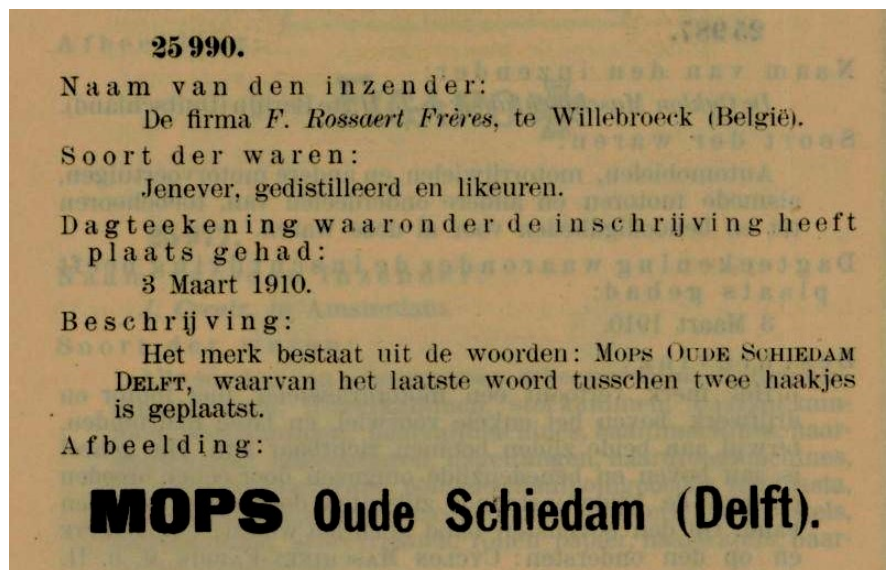
De stokerij was bekend door allerlei alcoholische dranken te maken, zoals Bitterman, dit was ingevoerde Schiedam-alcohol van 50 graden die de Rossaerts in Willebroek versneden, ook hadden zij Cassis, de karafjes 'Fin-Orient'

deze was in 3 soorten: de Cordon Jaune vermengd met Cognac van 45°, de Cordon Rouge met Cognac van 40°, en de Cordon Vert met Cognac van 35°,

ze hadden ook Elixir door toevoeging van verschillende kruiden, en ook kriecken en rozijnen op alcohol of wijn. Siropen zoals grenadine, citroen- en orangelimonade waren ook van eigen fabricaat.

Wijnen, aperitieven en Champagne werden als extra artikels aangekocht en verkocht.

Hun jenever van 30 graden werd ingevoerd uit Holland, deze kwam van de firma Van Berckel & Co. te Delft. De naam van deze jenever is in Willebroeck nog altijd goed gekend onder de iets oudere bevolking. De naam voor deze jenever werd zowel bij de Belgische als bij de Nederlandse Rechtbank van

Koophandel neergelegd zodat die naam eigendom werd van de gebroeders Rossaert, de neerleging

vond plaats op 3 maart 1910 en de jenever kreeg de naam "Mops". De firma Van Berckel mocht toen de naam ook gebruiken voor de jenever op de Nederlandse markt. Op het moment dat deze naam werd neergelegd waren de gebroeders

ROSSAERT Frères, Distillateurs à WILLEBROECK (Belgique)
 Seuls importateurs et exportateurs du

MOPS, Oude Schiedam, 1ère marque hollandaise

DISTILLÉ PAR **VAN BERCKEL & Co, DELFT (HOLLANDE)**

Dépôts dans toutes les villes du pays et dans les principaux centres étrangers

Loi du 1er avril 1879. — Art. 8. — Sont punis d'un emprisonnement de huit jours à six mois et d'une amende de 26 à 2.000 fr ou d'une de ces peines seulement :

C. Ceux qui ont sciemment vendu, mis en vente ou en circulation des produits revêtus d'une marque contrefaite ou frauduleusement apposée.

Wet van 1er April 1879. — Worden gestraft met een gevangzetting van acht dagen tot zes maanden en met eene boete van 26 tot 2.000 franken of wel met een dezer straffen alleen :

C. Degene die wetens hebben verkocht, tot veil gesteld of in omloop gebracht, producten bekleed met een merk die nageemaakt of bedrieglijker wijze er op geplaatst was.

nog geen eigenaars van het domein maar hadden zij de zaak al wel van vader overgenomen.

Het personeel van de stokerij bestond uit: Florimond en Henri Rossaert beiden likeurstokers, en René Rossaert nam de zakelijke kant voor zijn rekening, hij was ook de allereerste eigenaar van een motocyclette te Willebroek, waar hij regelmatig de cafétjes een bezoekje mee bracht, René was een echte levensgenieter en dronk liever het lekkere gerstenat van zijn collegae brouwers dan zijn eigen likeuren.

Ze hadden ook nog vijf vrouwen in dienst voor het spoelen van de kruiken en de flessen en om die daarna weer te vullen met allerlei dranken. De vrouwen zorgden ook voor de verzending van de goederen, dit gebeurde heel veel per boot, met het kanaal voor de deur hadden zij daar een uitstekende ligging voor.

Het cliënteel van het bedrijf was niet alleen streekgebonden zoals dit in die tijd heel gebruikelijk was, maar verspreid over heel het land, waaronder heel veel klanten in Wallonië. De Franse taal was voor de gebroeders geen probleem want de voertaal op het bedrijf was uitsluitend Frans. Het was in die tijd, bij de welgestelde landgenoten, de gebruikelijke taal in ons Vlaamse land.

De firma Rossaert was niet alleen gevestigd in Willebroek. Ze hadden een depot te Brussel (Schaarbeek) en ook een bijhuis in Ronchin-Lez-Lille – Frankrijk, waar Henri de zaken beheerde. In dat bijhuis in Frankrijk brachten ze buiten hun normale dranken ook de in Frankrijk zeer bekende Genièvre Rosco op de markt wat een heel groot succes was.

De familie Rossaert was ook bekend op de Wereldtentoonstellingen, waar zij met hun dranken meer dan twintig erediploma's en gouden medailles behaalden. Zo vinden we in de registers van de Wereldtentoonstelling te Antwerpen in 1885 vader Petrus al terug, op volgende wereldtentoonstellingen waren zij zeker aanwezig: Antwerpen (1894), Berlijn (1896), Brussel (1897), Parijs (1900), Milaan (1906), Brussel (1910), Parijs (1925), en de laatste maal in Antwerpen (1930).

We kwamen de gebroeders Rossaert ook tegen wat verder weg van Europa, namelijk op de wereldtentoonstelling in St. Louis, Missouri, United States in 1904, daar traden zij op als jurylid en dit deden ze nog eens over in Luik (1905) en in Gent (1913).

Op 15 juni 1929 verkopen de gebroeders Rossaert bij notaris Robert Peeters te Willebroek het domein met kasteel aan de firma Société Anonyme ASÉD, deze firma zou er een casino voor hun werklieden gaan oprichten.

TE KOOP WEGENS STERFGEVAL.
 Eigendom, circa 2½ H.A., waarop kasteel (22 vertrekken) met groote bijgebouwen (magazijnen), watertoevoer, gelegen aan kanaal naar Brussel met loskade, benevens aan spoorlijn. Zeer geschikt voor industrieele onderneming.
PRIJS f 80.000.
 Nadere bijzonderheden te bekomen bij de erfgenamen, Gebr. ROSSAERT, Willebroeck (prov. Antwerpen.)

De gebroeders Rossaert verhuizen uit Willebroek richting Brussel, en vestigen zich in een groot huurhuis op de Koninginnenlaan 193.

De woning was een groot herenhuis met dubbele inrijpoort dat nog bewoond werd door de weduwe van

de vroegere notaris die er heeft gewoond, zij bleef wonen op de tweede verdieping. De slaapkamers bevonden zich op het eerste verdiep. De keuken, kelder en bijhorigheden waren onder het gelijkvloers. Achter het salon was de eetplaats en

René Rossaert (1930)

daarachter een ruim bureel, waarin de bureelmeubelen stonden afkomstig van het kasteel te Willebroek. De meeste meubelen van het kasteel werden trouwens naar Brussel mee verhuisd. Een groot langwerpige gebouw bedekt met glas, zou vroeger een serre geweest zijn voor druiven en bloemen. Achter het gebouw was een soort koer en met daarachter een zeer ruim gebouw, dat voor de bereiding van de likeuren dienst ging doen.

Op het einde van 1930 werd René ziek, de dokters vreesden voor een bloedziekte, er werd gezorgd dat er dag en nacht een verpleegster in huis was, maar op 30 maart 1931 kwam René Rossaert te overlijden op 51 jarige leeftijd. Nog geen jaar later in februari 1932 kwam ook zijn broer Henri te overlijden, de oudste broer Florimond was reeds overleden in 1917.

Met het overlijden van René en Henri kwam er ook een einde aan de twee bedrijven, zij werden na Henri zijn dood stopgezet.

Gevonden in de schuif of de tour of ...

Cover boek Diane De Keyzer

Bron: foto VRT nieuws

Vondelingen

Als je ze in je kwartierstaat ontdekt, sta je voor een groot raadsel ...

Wie er mee geconfronteerd wordt geraakt niet verder in zijn familiegeschiedenis ... tenminste toch niet voor die bepaalde tak van de familie.

Als het een rechtstreekse voorouder betreft, stopt het verhaal al vlug.

Wij kennen enkele van onze abonnees die met dit fenomeen geconfronteerd werden.

Frustraties alom, tot men berust in de feiten ...

Schrijfster **Diane De Keyzer**, gekend van haar non-fictie boeken, waaronder “Madame est servie”, besteedde heel wat tijd aan haar nieuwste boek “de vondelingen”. Het boek komt op de markt in september 2020. De verkoopprijs was in juli 2020 nog niet gekend.

Wij hadden het genoeg om al enkele fragmenten uit deze “de vondelingen” te mogen lezen.

En die fragmenten lasen we zoals een roman ... alleen het is geen fictie, het is realiteit.

Lees hieronder een gedeelte, dat Diane De Keyzer ter beschikking stelde van Vaertlinck v.z.w.

De Fransen timmeren tours

Het is de Franse bezetter die ons de *tour* brengt, maar het is zeker geen uitvinding van de Fransen, zoals we eerder al schreven. Italië kende al veel eerder dan de negentiende eeuw de *pila* [in Siena] en het vondelingenvenster [in Firenze]. De schuif is evenmin een bedenkfel van Napoleon Bonaparte, want in Marseille is er al sprake van een *tour* aan het Hôtel-Dieu in de twaalfde eeuw.

Het was wel Napoleon die de *tour* via een keizerlijk decreet in heel zijn rijk zou verplichten.

De Franse wetgever regelde zorgvuldig, artikel per artikel, de registratie, opvang, zorg en bekostiging van vondelingen, verlaten kinderen en arme wezen.

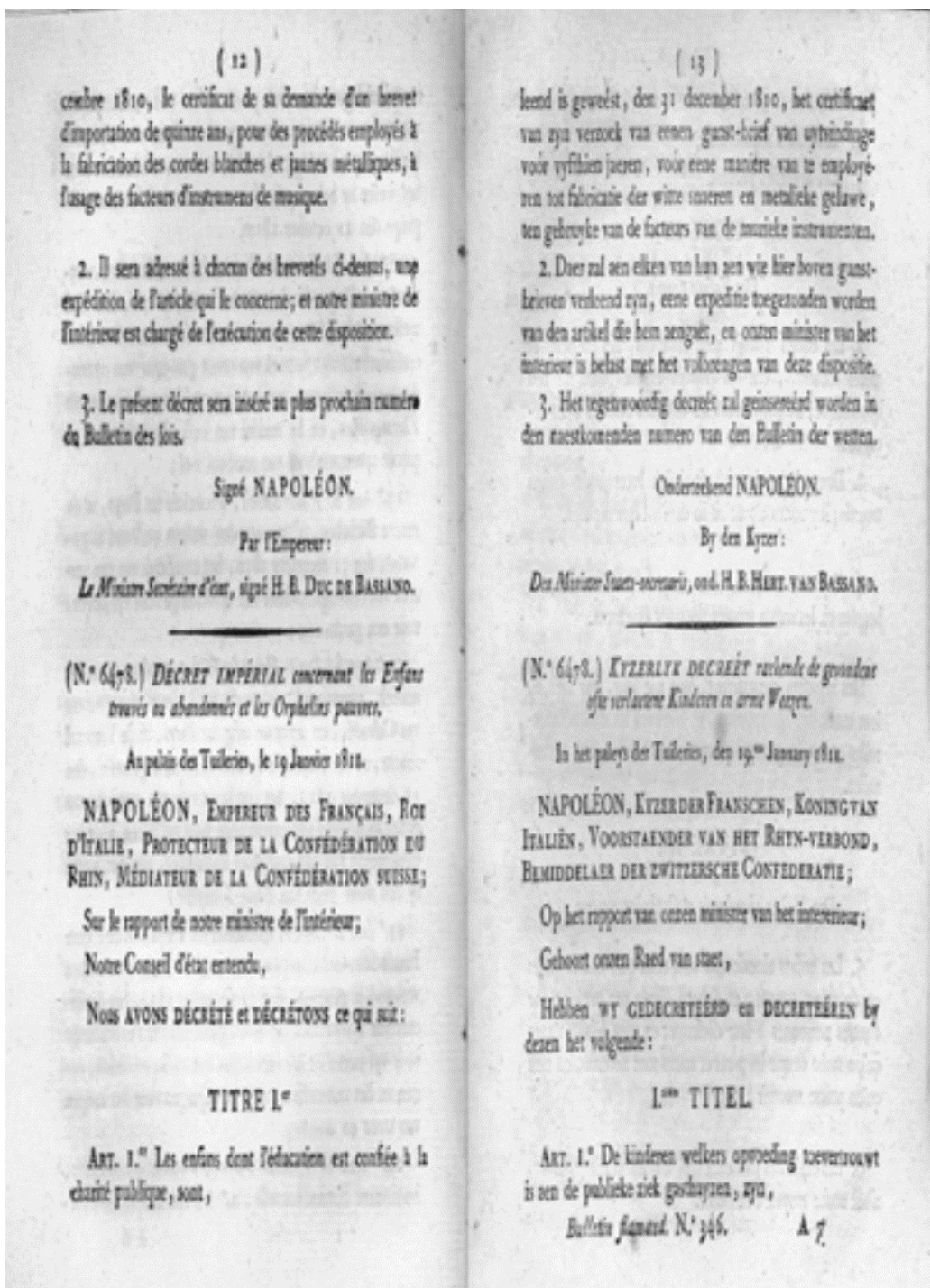
Hij maakte een onderscheid tussen die drie groepen kinderen en was bijzonder geïnteresseerd in de vondelingen. Zij stonden alleen op de wereld en hun ouders leken van de aardbodem verdwenen. De kinderen waren interessant ‘materiaal’ voor een imperialistische, oorlogvoerende natie en zijn leider – en dan niet uit louter caritatieve overwegingen.

Deze kinderen werden opgevoed op kosten van de staat en werden daarom *enfants de la patrie* of kinderen van het vaderland.

Deze termen vinden we terug in de administratie van de burgerlijke stand en in de vondelingenakten.

Vanaf hun twaalfde jaar stonden de kinderen volledig ter beschikking van de staat en de minister van Marine. De mannelijke vondelingen werden geacht op gezette tijden hun vaderland te dienen als soldaat in het keizerlijk leger.

Ze zouden vooral ingezet worden om de Franse oorlogsvloot te bemannen.

Fragment uit het keizerlijk decreet van 1811

Met de Vlaamse en Waalse schuifkinderen zou het zo'n vaart niet lopen. Bij meting bleken ze meestal te klein van gestalte en tegen dat zij klaar waren voor het leger, was Napoleon niet meer aan de macht.

Maar er zijn uitzonderingen.

Vondeling **Jean Paisible** uit Gent werd overgedragen aan de Ondercommissaris van de

zeemacht op 17 mei 1809, om in te schepen, [aan boord van de keizerlijke vloot](#).

Jean was op dat moment zeven jaar! Als jongetje van vier was hij op 10 december 1806 achtergelaten bij de naaister Isabelle Cornaud. Een jonge onbekende vrouw vroeg aan de naaister of ze het kind even bij zich kon houden. De vrouw is nooit meer teruggekeerd en het jongetje kon enkel vertellen dat hij Jean heette.

Ulyse Telemacque is drie jaar oud, wanneer hij op 24 oktober 1797 voor de deur van het weeshuis in Antwerpen wordt achtergelaten.

Op 17 augustus 1800 wordt hij ontslagen uit het weeshuis. Dit kind is *'gedesigneerd voor de Gardes des pupilles met als afscheidsgift, 1 paer schoenen, 1 paer koussens, 2 hemden en 1 klak'*.

Vandaag vinden velen de vondelingenschuif middeleeuws, in de betekenis van barbaars, tegen de normen en waarden van een beschaafd volk.

In het decreet van 1811 stond de volgende verplichting:

'In elk hospice aengesteld om vondelingen aen-te-nemen, zal er een draeypoort wezen alwaer zy zullen moeten gelegd [sic] worden. Dat was een hele stap op weg naar een menselijkere aanpak van een probleem dat ernstige proporties had aangenomen.

Voortaan was er een wettelijke regeling. In het uitgestrekte Franse rijk – van Hamburg tot Palermo – zouden er aan de vondelingenhuisen 'schuiven' of draaipoorten komen.

Waarom een tour?

Voorals tijdens de Franse periode zorgden de voortdurende oorlogen van Napoleon en de zware economische crisis voor heel wat ellende.

Ouders en vooral alleenstaande moeders kregen het zeer moeilijk.

Het te vondeling leggen was echter strafbaar.

De verplichting om een vondelingentrommel te installeren in elk arrondissement was het logische gevolg van een nieuwe strafwet [27 februari 1810].

Voorals de artikelen 349 en 353 [*sectie vi, crimes et délits envers l'enfant*] waren bepalend: daar was sprake van een gevangenisstraf tot vijf jaar en boetes variërend tussen 50 en 400 frank voor wie een kind jonger dan zeven jaar achterliet op een verlaten plek.

Indien het kind ten gevolge van het te vinden leggen stierf, werd dit als moord aangezien.

Dat ondervond ook Maria-Françoise Mahut. *De Denderbode* berichtte:

Maria is borduurster, 24 jaar oud en woont in Nijvel wanneer ze op 1 mei 1847 haar zoontje te vinden legt op een eenzame plaats. Haar lot: levenslange dwangarbeid en 'eene uer pronking': dat is bezichtiging ter afschrikking van de goegemeente in het *carcan* [een ijzeren halsband aan een soort schandpaal]. Ze wordt letterlijk gebrandmerkt voor het leven.

— De genaemde Maria Mahut verscheen eergisteren vóór het hof van assisen van Brabant, onder de beschuldiging van kindermoord. Pligtig verklaerd zynde haer kinds dood te hebben veroorzaekt, dóór hetzelve op eene eenzaeme plaets te vondeling te leggen, is zy verweezen geworden tot levenslangen dwangarbeyd, eene uer pronking en het brandmerk. Den jury heeft onmiddelyk een verzoek in gratie geteekend.

De Denderbode, 24 augustus 1847

Liet men een kind achter in een omgeving die drukbezocht werd, dan waren de straffen minder zwaar. Kinderen moesten op een veilige plaats kunnen worden achtergelaten en dus zorgde de overheid voor zo'n plek: de *tour*.

Wie een kind in de schuif achterliet, werd niet bestraft. Moeders legden hun kinderen in de trommel, draaiden er een kwartslag aan, de bel ging en het kind was veilig en warm, voorzien van alle zorgen.

De rol moest tot een vermindering leiden van kindermoord, abortus en de ziekte of dood van vondelingen. Binnen de 24 uur na de opname van het kind werd het door de arts van het Godshuis onderzocht op ziekten of 'gebreken'. Op basis van dit onderzoek schreef de arts een verklaring over de gezondheidstoestand met de vermelding van het geslacht en de geschatte leeftijd. Deze medische bevindingen werden aan het individueel dossier gehecht.

De tour in onze steden

Van de negen Belgische provincies beschikten er slechts vier over een vondelingenhuis: Brussel en Leuven in Brabant, Antwerpen in de provincie Antwerpen, Gent in Oost-Vlaanderen, en Bergen in Henegouwen.

In de vijf andere provincies werden de vondelingen toevertrouwd aan de burelen van liefdadigheid en aan de hospices. De ene stad was al sneller met het invoeren van een *draeyepoort* dan de andere. Er zouden uiteindelijk vondelingenschuiven komen in:

Brussel [1809], Doornik [1811], Bergen [1811], Mechelen [1811], Namen [1812], Antwerpen [1812], Maastricht [1819], Gent [1820] en als laatste in Leuven [1823]. Maastricht neem ik graag mee in dit verhaal...

Brussel nam als eerste maatregelen om ervoor te zorgen dat de grote aantallen ongewenste kinderen in het begin van de negentiende eeuw op een veilige manier en anoniem konden worden achtergelaten.

De stad installeerde zijn *tour* aan het vondelingenhuis in mei 1809, nog voor het decretaal moest en daarmee beschikte Brussel over de enige rol in de Zuidelijke Nederlanden.

De vondelingen werden in Brussel van hot naar her gezeuld. Vanaf 1803, en dus ook bij de ingebruikname van de *tour*, kreeg het vondelingenhuis onderdak aan de Kiekenmarkt.

Later volgde een verhuis naar de *Bons Enfants* [sic] in de rue Bois Sauvage [Wildewoudstraat] en omstreeks 1850 naar een vleugel van het Sint-Janshospitaal in de rue Pachéco.

Het is niet helemaal duidelijk of de *tour* ook telkens mee verhuisde.

'Michel de Bruxelles, né le 24 juin 1809 trouvé le même jour à 9 heures du soir dans le tour de la porte de cet hospice d'ou il a été retiré de suite et admis au nombre des Enfants

de la Patrie étant couvert de haillons [vodden].

Baptisé à l'hospice le 27 juin 1809.' De kleine De Bruxelles overleefde het hospice niet.

Hij stierf op 13 juli 1809.

... wordt vervolgd in 'De vondelingen' – verschijnt in september 2020.

Diane De Keyzer

Juli 2020

WO II Gesneuvelde militairen inwoners van Willebroek

De herdenking van de “Grote Oorlog” hebben we al een tijdje achter ons gelaten. De huldigen en herdenkingen begonnen in het jaar 2014 en eindigden in 2018, en werden met grote luister afgesloten.

Blaasveld telde in de Eerste Wereldoorlog 12 gesneuvelden, Heindonk 4, Tisselt 12 en Willebroek 56 gesneuvelden.

In vergelijking met de “Grote Oorlog” heeft Willebroek zes gesneuvelden.

Dat kwam omdat het grondgebied van België het toneel was van vele gevechten, denk maar aan de omgeving van Ieper e.a. Deze oorlog duurde dan ook vier jaren.

Daarentegen duurde de Tweede Wereldoorlog voor België 18 dagen “De 18 daagse veldtocht”. Dank zij het optreden van de toenmalige Koning Leopold III, opperbevelhebber van het Belgische Leger, werden de vijandelikheden gestaakt en werd België bezet gebied. Tot in 1945 zou het duren alvorens we onze vrijheid terug te pakken hadden.

Het Fort van Breendonk speelde een grote rol bij onze bezetting. Daar werden mensen vernederd, gefolterd en gedood waaronder verzetslieden, joden en andere die deze bezetting niet aanvaardden. De Joden werden op transport gezet naar de Dossin Kazerne in Mechelen. Het Willebroek van 1940-1945 telde zes gesneuvelde militaire en nog andere niet-militaire slachtoffers.

Wie waren deze gesneuvelde militairen?

Karel-August DEBAETS, geboren te Blankenberghe op 21 juni 1908. Woonde in de Appeldonkstraat 247 te Willebroek, was gehuwd met Henrica-Maria De Hertogh. Karel was de zoon van Edmond-Zenon, Frans-Albert-Debaets en van Mathilde-Maria Vernieuwe.

Hij diende bij het vervoerkorps – Stamnummer: 181/16785 – Soldaat mil. 1928.

Eenheid: Speciaal Korps der Spoorwegen, Telegraaf en Telefoon Cie Mechelen.

Sneuvelde op 27 mei 1940 te Torhout, werd overgebracht naar Wijnendale (Ichtegem) en overgebracht naar Willebroek op 31 augustus 1946. Zijn grafsteen bevindt zich op het ere perk achter het monument der gesneuvelden.

Camille DELVAUX, geboren te Strée op 15 januari 1908, woonde in de J. Wautersstraat 45 te Willebroek.

Was gehuwd met Suzanne Amelinckx, zoon van Gilles Joseph Gustave Delvaux en van Marie-Joséphine Lucie Thomas.

Soldaat mil 1928

Hij overleed op 5 september 1944 te Hamburg-Hellebrock en werd begraven op de begraafplaats van Hamburg-Ohlsdorf, graf 4, rij 8, perceel BP74 (Camille was krijgsgevangene).

Werd overgebracht naar Villers-le-Temple op 13 september 1947 en werd herkend door zijn familie. Het Friedhof Ohlsdorf is de grootste parkbegravingplaats van de wereld en beslaat een oppervlakte van 389 hectare.

Villers-le-Temple ligt in het Waals Gewest en is een deelgemeente van Nandrin.

Isidoor-Jozef GROES, geboren te Willebroek op 3 mei 1920, woonde in de Appeldonkstraat 32 te Willebroek. Was ongehuwd, zoon van Frans-Jozef Groes en Ludovica Roelants.

Soldaat mil 1939, 7de Linierregiment. Stamnummer: 107/88769.

Hij overleed op 27 mei 1940 in Sint-Joris-ten-Distel en werd begraven op het gemeentekerkhof, tombe 69. Hij werd naar Willebroek overgebracht op 30 augustus 1941 en is begraven in graf 24 op het ere perk achter het monument der gesneuvelden.

Isidoor kreeg in 2018 een gedenkplaat op de plaats waar hij gesneuveld is.

← (Groes I.)

Karel August Benoni ROGGEN, geboren 13 april 1911 te Leest, woonde in de Appeldonkstraat 6 te Willebroek; gehuwd met Maria-Joanna Baeyens, zoon van Leon Alfons Roggen en van Josephina Corremans.

Soldaat mil. 1931, Stamnummer 141/24394. 2de Vervoerkorps.

Hij overleed op 29 mei 1940 te Sint-Andries en was begraven in Sint-Andries (Zevenkerken) op de Militaire Begraafplaats, graf 39.

Jacques SELLESLAGS, geboren op 25 mei 1913 te Willebroek, woonde op de Groene Laan 23 te Willebroek. Hij was ongehuwd, zoon van Guilielmus Carolus Selleslags en van Sidonia F. Mertens.

Hij diende als Wachtmeester, mil. 1935 bij het 8ste Artillerieregiment, 12e batterij. Stamnummer 158/16364.

Overleden en begraven te Brugge op 31 mei 1940. Nadien op 12 juni 1940 overgebracht en herbegraven te Willebroek.

René Jules VANDEPUT, geboren te Kumtich op 22 maart 1910, wonende te Willebroek, gehuwd met Palmyra Rosalia Hombroeckx, zoon van Jozef Constant Vandeput en van Maria-Paulina Boyen.

Soldaat mil. 1930 bij het 15de Artillerieregiment, stamnummer 165/11750.

Overleden te Wanfercée-Baulet op 14 mei 1940 en begraven op het gemeentekerkhof van Fleurus. Overgebracht naar de gemeentelijke begraafplaats te Kumtich op 19 september 1940 en werd herkend door familieleden.

Bronnen:

Belgian War Register. War Heritage Institute, Jubelpark 3, 1000 Brussel.

Foto's: René Pattyn. Doodsprentje: eigen Verzameling.

www.friedhof-hamburg.de

Wikipedia: www.nl.wikipedia.org

Opmerking:

De graven op het ere perk achter het monument van de gesneuvelde en andere slachtoffers zijn in zeer slechte staat. De oorzaak moeten we zoeken in het onderhoud en de ouderdom van deze waardevolle gedenkstenen.

René Pattyn

Aanstelling van een kapelmeester te Heindonk

Volgens het kerkelijk recht behoorde Heindonk oorspronkelijk tot de parochie Zemst dat in het bisdom Kamerijk lag. Voor Heffen was dit hetzelfde geval. Reeds vroeg bezat Heindonk een kapel met begrafenisrecht wegens te grote afstand tot de hoofdparochie Zemst. Sint Jan Baptist werd de patroonheilige. Het nonnenklooster Vredendaal waar de kapel later toe behoorde, de problemen rond de biechtvader van de nonnen, de financiële problemen om zelfvoorzienend te zijn, de rechten van Kamerijk en van de heer van Rumst die beiden wat in de pap te brokken hadden over de inkomsten ... hadden vele gevolgen.

Als gevolg van de overstromingen in 1547 en 1551 moesten de nonnen Heindonk verlaten en trokken naar Kalfort. Kamerijk kwam in het bezit van een deel van hun inkomsten. In 1603 besliste bisschop Mattheus Hovius, aartsbisschop van Mechelen dat Heindonk godsdienstig onder Heffen zou vallen dat reeds vroeger onafhankelijk was. Qua bediening was dat veel handiger omwille van de korte afstand tussen beide. De pastoor van Heffen en zijn vicepastor deden nadien de mis in de kapel op zon- en feestdagen. De inwoners van Heindonk moesten voor de instandhouding en het onderhoud van de kapel instaan. Gelukkig was de verering van St. Lucia in de kapel toen fel toegenomen. Want op haar octaaf kwamen er veel bedevaarders naartoe en die stopten wel een flinke duit in het offerblok. De beste opbrengst van het jaar! Er waren nog enkele jaargetijden en fundaties die de inkomsten wat aandikten. Maar van dat al kwam een flink deel in handen van de pastoor van Heffen. Daarvan moest hij ook de onderpastoor betalen. De kerkmeester voor Heffen of de kapelmeester voor Heindonk waren zo ongeveer de boekhouders en moesten hun rekeningen ter controle voorleggen aan de kerkfabriek.

De geestelijke geschiedenis van Heindonk met zijn klooster en kapel wordt uitgebreid en degelijk beschreven in het boek van Fons Verbeek. De geschiedenis van Heyndonck". Een aanrader.

Zoals hoger vermeld had de heer van Rumst ook zijn rechten. Hij was toch heer van Heindonk. Burgerlijk viel dat onder zijn gezag. Wel hielp hij bij het onderhoud van de kapel. Daar stond volgens hem wel iets tegenover volgens het beginsel "niets voor niets". En hier begonnen de moeilijkheden en het touwtje trek. Want tussen de verschillende belanghebbenden. De Heindonkenaren en de heer van Rumst tegen de pastoor van Heffen. Regelmatig waren er pittige geschillen die op alle mogelijke manieren 'uitgevochten' werden.

Gekissebis was er bijvoorbeeld over

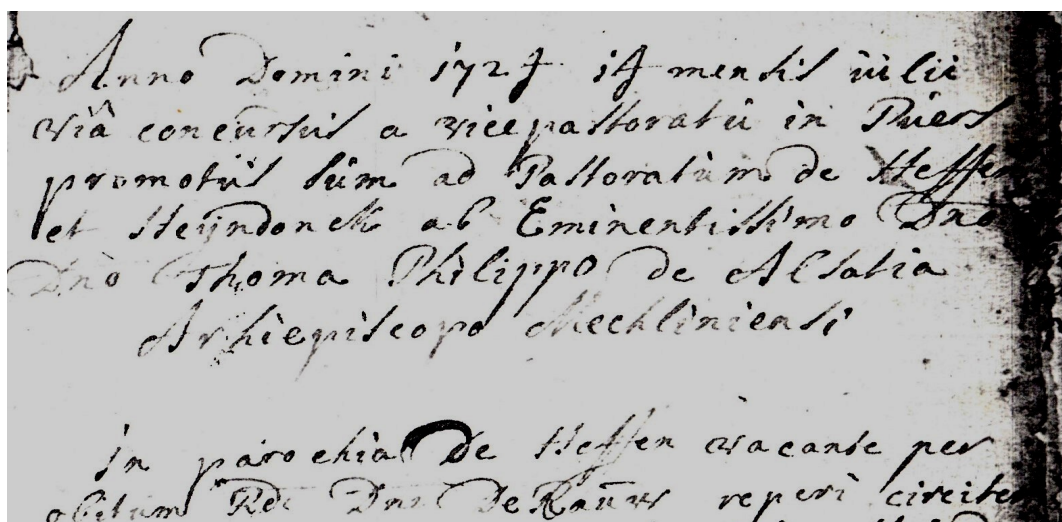
de aanstelling van een kapelmeester

te Heindonk. Hierover bevonden zich verschillende documenten in het kerkarchief in de vroegere pastorij van Heffen. Die willen we ter aanvulling van het werk van Fons Verbeeck behandelen. In verband met de inkomsten van de pastoor voor het doen van de mis op zon- en feestdagen te Heindonk werd vermeld dat "... fuit circa annum 1625 fundatio 2 missarum hebdomadatum, per Do [mino]rum judocum de smet et capitaneum ejusque coniugem barbaram de pretere . bona ad hoc constituta incorporata sunt sacello de Heyndonck...". De sponsors van de fundatie waren dus Judocus de Smet en zijn kapitein en zijn vrouw Barbara de Pretere. Hier werd dus eveneens aangestipt dat de goederen aan de kapel toekwamen en dus onrechtstreeks financieel aan de pastoor van Heffen die er zijn deel in had.

Op 20 maart 1699 richt Aartsbisschop Coriache van Mechelen een brief aan de pastoor van Heffen over de kapel van Heindonk waarin hij bevestigt dat "...vicus de Heijndonck incorporatus est quo ad spritualia parochiae de Heffven". Dus dat Heindonk geestelijk afhankelijk is van Heffen onder zijn district en dus ook beslist over de inkomsten. Ook zijn voorganger die intussen bisschop van Gent werd, was van dezelfde mening. Pastoor was op dat ogenblik Nicolaus Dionant, neef van Guilielmus van Berwaer, de vorige pastoor van Heffen die intussen kanunnik werd te Mechelen in de kerk van O.L.Vrouw over de Dijle.

De volgende pastoor van Heffen was Franciscus de Rauw(e). Hij begon zijn herderlijke taak rond 1698 tot hij er op 03/03/1724 na ongeveer 26 dienst stierf. Als een echte rauwe had hij een gans parcours doorlopen voor hij aangesteld werd met de nodige processen tussendoor gedurende zijn priesterlijke loopbaan.

Mathias Lintermans als volgende pastoor van Heffen richtte op 07/02/1725 een verzoek aan de drossaard en de mannen van de wet van de heerlijkheid Heindonk om niet verder te gaan "tot het stellen van eenen cappelmeester tot heijndonck". Hij was van mening dat men beter zou wachten tot de kardinaal aartsbisschop van Mechelen daarover akkoord zou gaan. Want een kapelmeester aanstellen buiten de kerk, in de herberg, door de drossaard en schepenen is nooit gezien. Hij vond dit blijkbaar schandalig, ongehoord en ingaande tegen alle vroegere gebruiken. Ook hij stond op zijn strepen. Het kwam integendeel hem als de pastoor van Heffen toe "met het interveniëren van den afgaenden capelmeester ende ingesetenen van heijndonck [zoals die] altijd is gestelt geweest". De costumen moeten gerespecteerd worden was zijn overtuiging en hij werd daarin gesteund.

Anno Domini 1727 si mendit iulii
Via conceitit a vicepastoratu in Puer
promotit sum ad Pastoratum de Heffen
et Heijndonck ab Eminentissimo Do
no Thoma Philippo de Alstia
Archiepiscopo Mechlinensi
In parochia de Heffen vacante per
obitum Rev. Doct. de Rauw reperi civitate

Reeds

vijf dagen

vroeger verklaarde Gillis Huijbens, 60 jaar, altijd inwoner van Heindonk, dat hij niet anders wist dan dat de kapelmeester door de pastoor van Heffen aangesteld werd. Samen met de afgaende

(uittredende) kapelmeester stelde die in de kapel enige vervangers voor. Daaruit werd door de gemeente een nieuwe kapelmeester gekozen. Zelf was hij op die manier in 1708 aangesteld. Hij kon het dus weten! Met geen woord sprak hij erover dat dit in een ordinaire herberg zou gebeurd zijn. Was dit wel zo geweest zou hij dat vermoedelijk wel beaamd hebben.

Ook Peter De Vleschoudere, gedurende zijn vier jaren als vicepastor in Heffen, wist te vertellen dat de pastoor en de uittredende kapelmeester twee vervangers aanduiden. Daaruit koos dan de gemeente. Van de overleden pastoor had hij horen vertellen "dat sulckx altijd is geweest van oude tijden volghens de manire van Heffen". Daar was het dus ook de gewoonte. Weer geen woord over een herberg ofte café.

Heer van Heindonk was in die periode Jean Louis van Schueren van Haeghvoort, maar die verbleef meestal in Utrecht. Die stuurde aan op het opwaarderen van Heindonk als zelfstandige parochie onafhankelijk van Heffen. Daar was de pastoor niet mee gediend en had hem een brief gestuurd om de protesteren. Uit Utrecht, nu in het buitenland, vroeger behorend tot de Nederlanden, kreeg de pastoor op 18/02/1725 antwoord op zijn brief. Gras heeft Heffen er dus niet laten over groeien om zijn gelijk te krijgen. De brief luidde zo: "U E[erweer]de missive van eerste deser, is mij wel toegecomen, doch mits het ov[er]lijde van Mevrouw niet wel eerder connen beantwoorden. Ontrent het stellen van den cappelmeester op heijndonck, hebbe van mijne Drossaert Cauwenbergh aldaer, gister informatie ontfangen, doch heel anders, als wel in u Eerw[eer]de missive gemelt, hebbe hem van daegh geschreven, 't oude gebruijck daer in te volgen, en[de] niet verder, en[de] alle respect en[de] consideratie (hoogachting) voor sijn Eminentie hebben soo als behoort, te observeren ende u Eerw[eerde] daer nader over te comen spreken, en[de] oprecht van die saecke de dogen tot meglen (Mechelen) te comen informeren waer mede wil hopen sijn Eminentie bij provisie genoeg sal nemen, ende sullen wij altijd blijve seer Eerweerde Heere U Eerw. Onderdanig[en] Dienaer. (Getekend) S: Haeghoort D: Dusen 1725. Hij tekende dus als heer van Haeghvoort en van Dus(s)en. Als "onderdanige dienaar" was hij niet akkoord met de inhoud van de brief van "Eerweerde Heere" pastoor en zou zijn drossaard voorlopig niets laten ondernemen tot hij in Mechelen bij de Aartsbisschop meer duidelijkheid en, tussen haakjes, zijn gelijk meende te krijgen. Want daar rekende hij natuurlijk op. Dat bleek niet te kloppen want pas later werd Heindonk een aparte parochie.

Adriaen van de Velde, oud 53 jaar, bevestigde intussen dat op 05/03/1725 den cappellemeester van hyndonck altijd is gestelt geweest in de cappelle van hyndonck door den heere pastoor van heffen ende den afgaende cappellemeester welcke twee hebben altijd gestelt op een brifken twee personen van welke twee eenen gecosen wert door de gemeijnte van hyndonck ende dat ick op de selve manire ben gecosen ende hebbe oock alsoo eenen gestelt [...]"

Met zulke harde getuigenissen van rechtstreeks betrokkenen, samen met andere argumenten, was het duidelijk dat de Heindonkenaren met hun heer nog wat geduld moesten uitoefenen om hun droom te realiseren.

Zo menen we een bijdrage geleverd te hebben tot de geschiedenis van Heindonk in verband met het aanstellen van een kapelmeester in de kapel van St. Jan Baptist, later St. Lucia.

L. Bernaerts

De almanak voor 1861 (deel III)

Raad aan onze landbouwers, hoveniers, hobby-kwekers ...

Hieronder volgen de raadgevingen en werkzaamheden voor de maanden **juli, augustus en september...** in 1861.

July (Hooimaend), *een-en-dertig dagen*

De grond put zich uit by het gestadig voortbrengen der zelfde vrucht, het onkruid neemt de overhand en gy hebt niet dan kleine aren. De schoone aren maken den schoonen oogst.

De zon in den LEEUW den 23, op ten 4, onder ten 8 ure.

De dagen korten 1 uer 2 minuten

Uit te voeren werken: Wel begint de zon in deze maend te dalen, doch geeft nog veel hitte, en om een goed nagras te hebben, alsmede voor de hoven, is het by droogte heilzaam den grond te besproeien: in deze maend worden de rogge, de gerst, de boekweit en de haver gepikt, en wordt het koolzaed geöogst. Men bereidt den akker om het koolzaed voor 10 augustus te kunnen zaeijen. Men zaeit op het veld roode klaver, speurie, zweedsche rapen, koolzaed, enz. Hoveniers zaeijen en planten nog altoos porseleine-doorwas, salaed, savooi, andyvie, wit-moes, peeterselie, kampernoelie, kervel, kervel-raep, erwten, boonen, prinsessenboontjes, koolen, enz. De bloemzaden welke nog gezaeid worden zyn: stokkroozen, calceolaria, cincenaria, reseda, enz. Men moet slekken en mollen krachtadig bestryden. Men begint de vroege aerdappelen in te oogsten.

stokkroos

calceolaria of pantoffelplantje

witmoes of witte kool

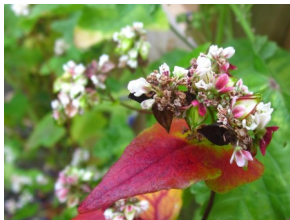
Augustus (Oogstmaend), *een-en-dertig dagen*

Verbouwt van alles, want nooit mislukt alles te gelyk. Voedt beesten van verschillende soorten; vindt de eene geene koopers, dan zal de andere u geld aenbrengen.

De zon in den MAEGD den 23, op ten 5, onder ten 7 ure.

De dagen korten 1 uer 46 minuten

Uit te voeren werken: In deze maend wordt ingeogst wat nog achter is van tarwe, gerst, haver, boonen, erwten en boekweit. Men voert het mest aen voor het land bestemd om koren voort te brengen, men plukt den hellingkemp, enz. In de maend augustus zaeit men gras, klaver, seradel, zweedsche rapen, speurie, rapen, koolzaed, enz, en in den hof zaeit en plant men nog porselein-doorwas, radys, rhubarber, savooi, spinagie, witmoes, peeterselie, wortels, kervel, kampernoeliën, kervelraep, bloemkool, roode en witte kool, enz. De waterleidingen dient men thans te ruimen. De tweede snede van de klaver welke men wil onderdoen om wintergraen op te zaeijen, dienen thans geploegd te worden. Deze maend is misschien de voordeeligste van allen voor de verplanting van mast, larix en andere harstboomen. De uitloopers op de stammen af te snyden, om die niet weer te doen uitloopen.

boekweit

larix (lork)

klaver

September (Gerstmaend), dertig dagen

De weide is voor de aerde wat het voedsel voor den mensch is: is ze uitgeput, zy wordt door dezelve versterkt; i
moeit, zy wordt er door uitgerust. De weide zuivert van alle onkruid.

De zon in de WEEGSCHAEL den 23, op en onder ten 6 ure.

De dagen korten 1 uer 55 minuten

Uit te voeren werken: De aerdbodem begint zyn groen kleed te verliezen. Boonen, erwten en boekweit, welke nog te oogsten waren, voert men binnen, alsmede het herfst- en byna alle het winterfruit. Men doet op het einde der maend de aardappels uit, en zaait de winter-rogge, gerst, klaver, seradel, heul, enz. terwyl het nagras of toemaet gemaeid wordt. Men gaet nog voort met het ruimen van waterleidingen en slooten. In de hoven zaait en plant men nog porseleindoorwas, radys, pimperl, rhubarber, savooi, spinagie, witmoes, peeterselie, wortels, kervel, kampernoeliën, kervelraep, bloemkool, witte en roode kool, enz. Gewoonlyk worden in deze maend de kuilen gegraven voor het planten van boomen in den winter, zelfs plant men op het einde dezer maend de boomen welke het eerst van hunne bladeren zyn beroofd.

pimperl

herfstfruit

kampernoeliën (paddenstoelen)

Als landbouwer/hovenier is men uiteraard heel erg afhankelijk van het weer.

Vanzelfsprekend kunnen we raadgevingen betreffende het weer in deze almanak van 1861 terugvinden. Lees maar mee:

De wind duidt nog al dikwyls aen of er regen of zonneshyn, warmte of koude op handen is.

Het is dus zaak voor de landbouwers daerop het oog te houden, en middelen te bezigen, namelyk het plaetsen van een weërhaen, om gestadiglyk de rigting van den wind te kunnen nagaan.

In onze landstreek duidt de **oosten wind** gewoonlyk schoon weder en droogte aen.

De **zuider wind** is steeds warm, omdat hy uit de gewesten komt welke aenhoudend door de zon verwarmd syn.

De **westerwind** is koud noch warm, maer brengt byna altoos (= altijd) wolken en water meê, daer die wind van den kant der zee komt, van waer deze talryke dampen medevoert, welke in regen veranderen by het overtrekken der aerde.

De **noorder wind** is altoos koud, omdat deze uit landen komt welke gestadig bevrozen zyn, en dat de dampen die er kunnen opstygen wanneer de lucht zachter wordt, spoedig in sneeuw veranderd zyn.

Windhaan

Gravende mol

Zulks syn de algemeene regels welke men uit de rigting der winden kan trekken; doch ze zyn het spoor soms geheel mis, tengevolge eene stoornis in de lucht, die van meest ongekende oorzaken afhangt. Om in zulk geval de weersveranderingen, welke in de lucht broeijen, te voorzien, moet men acht nemen op zekere voorbeduidfels, gestaefd op rype ondervinding, en waarvan wy hier de byzonderste geven.

Het is teeken van regen wanner de byën, voor den avond, in menigte wederkeeren, zonder ten volle geladen te zyn.

Wanneer de vliegen steken en lastiger zyn dan gewoonlyk, en dat de byën kwaed zyn en degenen aenranden die ze naderen, zulks is een teeken van onwêêr.

De nachtuilen die men hoort schreeuwen tydens het slecht weder, kondigen betere dagen aen.

Als by schoon weder de enden (eenden) lings en regts vliegen en al schreeuwende in het water duikelen, zulks is een voorteeken van regen en onweder.

Wanneer de hoenders meer dan gewoonlyk in het stof zich wentelen, dit is een voorbode van regen. Zoo insgelyks wanneer de haen des avonds of op ongewoone uren kraeit.

Indien de padden des avonds in groot getal aen den dag komen, en de mollen meer dan gewoonlyk reten graven, zulks verkondigt regen. Het gretiger weiden der hoorenbeesten en der schapen is een teeken, dat de regen niet verre meer achter is.

De kroonen of witachtige kringen, welke zich rond de zon, de maen en de sterren vertoonen, zyn ook teekens van regen.

Wanneer, by den ondergang der zon zich roodgekleurde wolken aen het westen vormen, zulks be- duidt omtrent algemeen dat er wind en droogte op handen zyn.

Wanneer de mist, by slecht weder, opstaet, zulks beteekent dat er beterschap te verwachten is; mist het integendeel by schoon weder, en dat vuile lucht optrekt met achterlating van wolken, dan wordt het zeker slecht weder.

By heldere lucht en noorder wind is men zeker van schoon weder te krygen.

Tot zover onze raadgevingen en ons weerpraatje uit 1861.

In ons nr. 4 van dit jaar krijgt u het laatste deel van de kalender, namelijk de maanden oktober, november en december ... en dan is het jaar weeral rond.

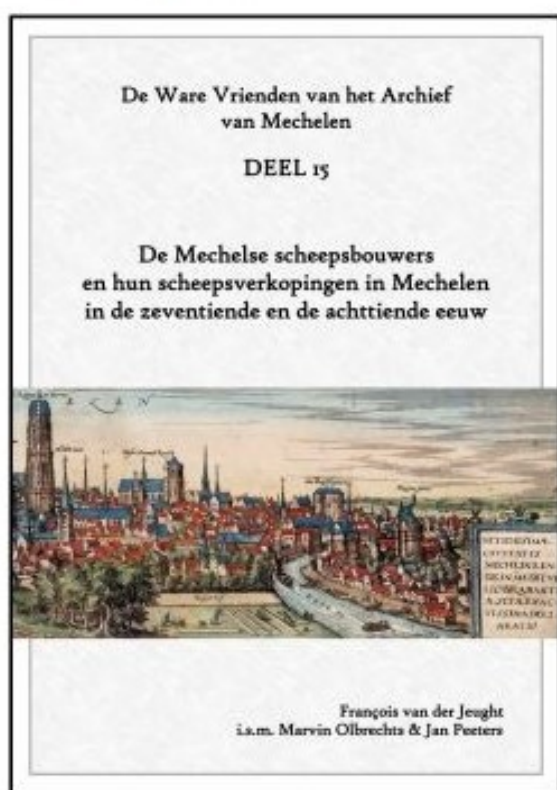
Bewerking: Annie Van Dessel

Mededelingen

De geschiedkundige werkgroep *De Ware Vrienden van het Archief* van Mechelen presenteert onder auspiciën van de *Heemkundige Kring Ravensteyn* vzw van Hever:

De Mechelse scheepsbouwers en hun scheepsverkopen in Mechelen in de zeventiende en de achttiende eeuw

door François van der Jeught i.s.m. Marvin Olbrechts en Jan Peeters, voorzitter van *Ravensteyn* vzw.

Na de publicaties in de jaarboeken van de *Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen* over de Mechelse scheepsbouwers in de 15de en in de 16de eeuw in samenwerking met dr. Gustaaf Asaert, ererijksarchivaris en gewezen departementshoofd van de Rijksarchieven Antwerpen, Beveren en Hasselt, volgt nu – **in een beperkte oplage** – de geschiedenis van de Mechelse scheepsbouwers en hun scheepsproductie rondom 't Veer, de Plankstraat, de Dobbelhuizen en de Tichelrij.

Er worden – en dat voor het eerst! – 68 scheepsbouwers voor het voetlicht gebracht met o.a. hun familiale banden, de locatie van hun scheepswerven, de scheepstypes die zij bouwden en de kopers van hun

productie. De Mechelse situatie wordt vergeleken met de Antwerpse. De resultaten zijn heel verrassend. De uitgave bevat 45 illustraties, een inhoudstafel en een index op de namen, in totaal 160 pagina's.

De voorintekenprijs (tot 31 oktober 2020) bedraagt per exemplaar 20 euro. U bespaart 4 euro, want nadien bedraagt de prijs 24 euro (zonder verzendingskosten t.b.v. 5 euro).

Voorinschrijven kan door te mailen naar: heemkringravensteyn@gmail.com en het bedrag van 20 euro (+ 5 euro indien te verzenden) over te schrijven op rekening BE92 0682 0724 0123 van *Heemkundige Kring Ravensteyn* vzw met de mededeling: *Mechelse scheepsbouwers*.

Afhalen van de bestelde boeken kan tijdens het stamboomweekend van de kring op 14 en 15 november 2020 in de O.L.V.-kerk in Hever.

Ere-Leden

ANCIAUX Bavo
COENJAERTS Raf
DE JONGHE Dirk
DELLETTE Alfred
DERYCKE Noël
FOQUE Guy
HENS Werner
MOEREMANS Herman
SCHAERLAECKEN-COOLS
SIEBENS Marcel

WILLEBROEK
WILLEBROEK
HEINDONK
WILLEBROEK
GENT
WILLEBROEK
WILLEBROEK
WILLEBROEK
WILLEBROEK
RUMST

SYNDIC PRO BVBA
VAN DE VLIET Frans
VAN DER JEUGHT François
VAN DESSEL Annie
VAN DYCK Georges
VAN HUMBEECK
VAN NOTEN Yves (notaris)
VLEUGELS-BREMS
DUYSBURGH Karel

BLAASVELD
WILLEBROEK
WILLEBROEK
WILLEBROEK
KEERBERGEN
WILLEBROEK
HINGENE
KONTICH
LEEST

Steunende Leden

AERTS Rudy
BROCK Johan
BROOS Jan
BUGGENHOUDT André
CALUWE Ludwig
DALLE-HAUCHECORNE
DE BACKER Ivo
DE BOECK Etienne
DE BOECK Monique
DE BONDT Paul
DE BORGER Ariane
DE BRUYN Irma
DE BRUYN Peter
DELALIEUX Sophie
DEZAEGER André dokter
Dr. SCHROVEN Ivo BVBA
FRANS Victor
GEENS Emiel
GEUENS Natalie
HAUCHECORNE Viviane
HERMANS Jan
HEYMANS Jef
HEYMANS Willy
JORDAENS Flor
KETELS-MANNAERTS (dokter)
MAES Alfons
MUYSHONDT Dirk
PEETERS Jan
REYNTIENS Marie-Louise

VILVOORDE
WILLEBROEK
WILLEBROEK
WILLEBROEK
ESSEN
WILLEBROEK
BERCHEM
PUURS-ST. AMANDS
WILLEBROEK
REET
WILLEBROEK
WILLEBROEK
WILLEBROEK
KAPellen
WILLEBROEK
BONHEIDEN
HEINDONK
WILLEBROEK
BREENDONK
WILLEBROEK
TISSELT
WILLEBROEK
WILLEBROEK
PUURS-ST. AMANDS
WILLEBROEK
WILLEBROEK
WILLEBROEK
BREENDONK
WILLEBROEK

SOMERS Ronny
STEVENS Isidoor
TEMMERMAN Florette
TEMMERMAN Josephine
THYSBAERT Jozef
TIERENS Desiré
VAN ASBROECK Jan
VAN AUWENIS August
VAN BUGGENHOUT Jozef
VAN CAMPENHOUDT Raimond
VAN CAUTER Alain
VAN DER AUWERA Carl
VAN DER KRIEKEN Hendrik
VAN IGHEM Marie-Jeanne
VAN INGELGEM Irena
VAN MOER Didier
VAN OPSTAL Paulina
VAN PRAET Willy
VAN ROY - DE WITTE
VANDAELE Hendrik
VERBIST Edith
VERBRUGGEN Luc
VERELST Jozef
VERHOEVEN-FOQUE
VERLINDEN Judith
VERSTREPEN Frans
VERSTREPEN Kris
VLEMINCKX Albert

WILLEBROEK
WILLEBROEK
WEMMEL
WILLEBROEK
TEMSE
WILLEBROEK
KLEIN WILLEBROEK
WILLEBROEK
TISSELT
TISSELT
WILLEBROEK
WILLEBROEK
MECHELEN
WILLEBROEK
BLAASVELD
TISSELT
WILLEBROEK
BREENDONK
WILLEBROEK
WILLEBROEK
DEURNE
MALLE
WILLEBROEK
BLAASVELD
WILLEBROEK
WILLEBROEK
WILLEBROEK
BLAASVELD

**Bedankt aan alle abonnees en
sponsors voor de steun aan
onze vereniging!!**

上海酒家

CHINEES RESTAURANT SHANGHAI

Stationsplein 2
2830 Willebroek
Tel. 03 886 74 96

Ruime parking

Heeft u allergenen, gelieve dit te melden
bij bestelling. Wij trachten u zo goed
mogelijk verder te helpen.

Maandag	17u30-21u30
Dinsdag	GESLOTEN
Woensdag	GESLOTEN
Donderdag	17u30-21u30
Vrijdag	17u30-21u30
Zaterdag	17u30-21u30
Zondag	12u00-14u00 17u30-21u30

BROODJES - KOFFIE - SALADBAR

EV!

BROODJES - WARME SNACKS - KOUDE SCHOTELS
- ONTBIJT - ONTBIJTMANDEN - BROODMANDEN -
KOFFIE - SALADBAR

Vanzelfsprekend leveren wij aan bedrijven.
Ook voor bedrijfsevenementen, meetings en privéfeesten
hebben wij de perfecte oplossing.

Bespaar uw kostbare tijd door uw broodjes telefonisch te
bestellen

Maak tevens gebruik van onze **SPAARKAART!**

OPENINGSUREN

maandag van 8 - 14u	donderdag van 8 - 18u
dinsdag 8 - 18u	vrijdag van 8 - 18u
woensdag van 7 - 14u	zaterdag van 9 - 16u

zon- en feestdagen GESLOTEN!

L. Denaeyerplein 5, 2830 Willebroek
03 434 20 33 ● 0485 36 11 27

Bakkerij Philippe

Kerkstraat 26 - 2830 Willebroek

Tel. 03 886 65 09

4 broodautomaten

Baeckelmannsstraat: Centeabank

Kard. Cardijnlaan Tisselt

Vennestraat Willebroek

Bezelaerstraat Blaasveld

Electro

CARSAU - PERSIAU

August Van Landeghemstraat 37 - 2830 Willebroek

Openingsuren:

maandag	09.00-12.00 en 13.30-18.30
dinsdag	09.00-12.00 en 13.30-18.30
woensdag	09.00-12.00 en 13.30-18.30
donderdag	09.00-12.00 en 13.30-18.30
vrijdag	09.00-12.00 en 13.30-18.30
zaterdag	10.00-12.30 en 13.30-18.00
zondag	Gesloten

www.carsau.be
info@carsau.be
Tel. 03 886 63 46

BTW BE 0429 140 371

Openingsuren

ma:	Gesloten
di:	9u00-12u00 13u30-18u00
wo:	9u00-12u00 13u30-18u00
do:	9u00-12u00 13u30-18u00
vr:	9u00-12u00 13u30-18u00
za:	9u00-12u00 13u30-16u00
zo:	Gesloten

Woondecoratie Pepermans

Herman Vosstraat 46

2830 Willebroek

Tel. 03/886 68 23

Fax. 03/866 15 00

www.decoratiepepermans.be

Vast tapijt - Tapijten
Textiel - Vloerbekleding
Gordijnen - Overgordijnen
Onderhoud - Laminaat
Behangpapier
Verven | Mengmachine

KEUKENCENTER MASURE

KEUKENS - BADKAMERS - DRESSINGS

Kleine Amer 15
2870 Kalfort - Puurs
Tel: 03 889 22 48
info@keukensmasure.be

Openingsuren

MA-VRIJ
10u - 18u30

Zaterdag
10u - 17u00

Zondagen en Feestdagen
Gesloten

www.inforegio.be/bloemenwinkel-het-groene-huis-willebroek

OPENINGSUREN

maandag	12u-18u
dinsdag	gesloten
woensdag	9u30-18u
donderdag	9u30-18u
vrijdag	9u30-18u
zaterdag	9u30-16u
zondag	8u30-13u

Bruidswerk

Geschenken Grafdecoraties
Bloemschik cursussen

Overwinningstraat 163b, 2830 Willebroek
Tel: 03 860 10 17 GSM: 0478 480 735

Willebroek

Dendermondsesteenweg 168/A
2830 Willebroek
Tel. 03 886 41 30

Openingsuren

Maandag	van 12u30 - 20u00	Vrijdag	van 08u00 - 20u00
Dinsdag	van 08u00 - 20u00	Zaterdag	van 08u00 - 20u00
Woensdag	van 08u00 - 20u00	Zondag	van 08u00 - 12u30
Donderdag	van 08u00 - 20u00	Feestdagen	van 08u00 - 12u30

onlinetapijten

Tapijtenspecialist. Moderne winkel. Inspirerende webshop.

Zoek uw
droomtapijt in
onze webshop...

www.onlinetapijten.be

of kom langs in
de showroom...

kom
van een koffietje
genieten in onze
gezellige nieuwe
zithoek

SHOWROOM

August Van Landeghemstraat 93,
2830 Willebroek

✉ info@onlinetapijten.be
☎ 03/886 66 08

OPENINGSUREN

Ma, Di, Do, Vr, Za: 10-18u
Zo 13-18u
Wo gesloten

**MEUBELEN
J. VANDENBERGH**

Brielen 5
2830 Tiselt
tel. 03-886 66 03
www.meubelenvandenbergh.be

Openingsuren: Maandag t/m zaterdag van 10 tot 18 u.
Zondag 13.30 tot 18u. en donderdag gesloten

**JUWELEN
UURWERKEN**

Jan Maes

L. De Naeyerplein 31
2830 Willebroek
03 886 86 26

Bruul 85
2800 Mechelen
015 20 15 21
www.jan-maes-mechelen.be

BOEKSKE

Overwinningstraat 76 - Willebroek
Tel. 03/886.73.84

**Krantenronde
voor 7uur geleverd**

Aaliyah
AMBACHTELIJK

Slagerij - Algemene Voeding

Be have the best food around

Versheid is onze Topprioriteit!

Overwinningstraat 74 | 2830 Willebroek | Mobiel: +32 (0) 485 721 302

حلال
HALAL

van dyck

bed - bad - keukenlinnen
ondergoed - nachtkleding
naaiboetiek - modeaccessoires

A. Van Landegemstraat 41
2830 Willebroek
Tel. 03/886.60.82

Na vele jaren leesplezier, herbeleef ik in dit uitstekende tijdschrift alles van A tot Z. Beveel of schenk een abonnement aan iedereen, Willebroekenaar of niet, jong of oud, dit kan al vanaf 20 euro.

Met genegen groet,
Georges Van Dyck, 91 jaar

rentaco

Rentaco Insurance BV
Onafhankelijk verzekeringsmakelaar

Rentaco Finance BV
AXA Bank-agent

Overwinningsstraat 34
2830 Willebroek
Tel: 03/886.77.20
Mail: david@rentaco.be

Onrs: 0541.431.036 en 0734.785.094

Hair Salon
Aphrodite
Nieuwstraat 23, 2830 Willebroek
Enkel op afspraak
Tel: 03/866.37.10

Kristel & Robert
De Maeyer
Visspecialzaak
Traiteur
Openingsuren
wo tot vrij 9u-18u
zat 9u-17u
zon 9u-12u
ma & di gesloten
Ook open op feestdagen 9u-12u

Vooruitgangsstraat 106 - 2830 Willebroek
Tel. 03 860 93 31
www.visspecialzaak.be
info@visspecialzaak.be

Alle dagen culinair feest
Onze traiteurdienst - voor elke gelegenheid

Café Knock-Palace

bij Patrick

August Van Landeghemplein 8
2830 Willebroek
Tel. 03/886 78 39

Donderdag gesloten

Café Central

Trendy café in 't centrum

August Van Landeghemplein 7
2830 Willebroek
Tel. 03/886 78 39

Dinsdag gesloten

Verzorgde bediening | Vergaderzaal beschikbaar

ELECTRO W. CLEEMPUT n.v.

Algemene elektriciteitswerken
Verlichting
Verwarming
- erkend verdeler -
DIMPLEX

Huishoudtoestellen
Ventilatie
Kookpotten en pannen
van Demeyere en Staub

Overwinningstraat
100 - 102
2830 Willebroek
Tel. 03/886 77 37
Fax. 03/886 79 54

Rijwielen en Naaimachines

CLAESSENS

Mechelsesteenweg 8
(aan de brug)
2830 Willebroek

Tel: 03/886 62 70 - 03/886 38 51

Openingsuren:

Dinsdag tot Vrijdag
09.00 tot 12.00 en van 13.30 tot 19.00

Zaterdag
09.00 tot 12.00 en van 13.30 tot 18.00

Maandag en Zondag
Gesloten

WWW.KBC.BE

**Beestig
goeie
service.**

**KBC Verzekeringen
Spiessens & Wuyts bvba**

A. Van Landeghemplein 1
2830 Willebroek

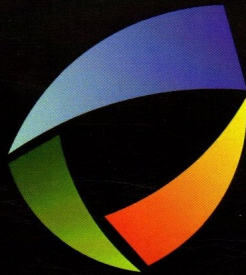
03 866 17 38 - 0475.61.26.66

luc.spiessens2@verz.kbc.be

Verzekeringen

Ontdek onze digitale wereld...

MT PRINT FACTORY

by MICROFILM TECHNIK

Dendermondsesteenweg 151/4
2830 Willebroek
03 866 25 25

www.microfilmtechnik.be

www.mtprintfactory.be

print@mtprintfactory.be

DRUKWERK EN GRAFISCH ONTWERP

KOPIEREN, PRINTEN & AFWERKING

MICROFILM & SCANNING

WWW.MTPRINTSTORE.BE

zelfs gesloten zijn we open...